

KAROL

12

TP

LINKSMU VELYKIU

Obalsiai.

Tik vergai nesupranta tėvynės meilės ir pareigų jausmo.

*

Garbė atskiria didvyrius nuo menkųjų.

*

Istorijos išdyną sudaro: dvi dalys karų ir viena dalis taikaus gyvenimo.

*

Tas, kurs sako, kad šiandieną išnyks karin-gumo dvasia, yra beprotis arba ne savo am-žiaus padaras.

*

Kai išnyks pasaulio karas, aš nulėksiu, pas Visagalį ir prašysiu, kad jis sustabdytų audras, jūrų bangavimą, saulės šilimą, nes jų žygiuose slepiasi karžygiškumo dvasia.

*

Ne laipsnis žmogų iškelia, bet žmogus — laipsnį.

Kariuomenė be drausmės, tai traukinys be garvežio.

*

Tik didvyriai moka garbingai mirti.

*

Jaunuolis, įeidamas į kario gyvenimą, jis savo artimiesiems ir savo norams nieko nežada, bet stovėdamas prie tėvynės ir pareigų aukuro laukia aukojimo eilės.

*

Tėvynės gynimas, krašto garbės išlaikymas, yra aukščiausias didvyriškumas.

*

Kilnus ir vertas kario garbės, tik gynėjas, — o ne grobikas.

*

Kas savo tėvynę užmiršo, tenesiskus žmo-gaus vardo netekęs.

L. D.

Ivairenybės.

Kiek kurioje valstybėje yra automobilių.

Apskaičiuota, kad pereinų metų pradžioje visame pa-saulyje buvo iš viso 29.639.805 automobiliai.

Iš jų atskiros valstybės turėjo šiuos skaičius:

	Automobilių skaičius 1928 I—I d.	Keliems žmonėms tenka 1 automobilis.	
		1927 m.	1928 m.
Š. Amerika	23.253.882	5,4	5,1
Anglija	1.219.477	45	36
Prancūzija	960.000	44	42
Vokietija	422.300	197	149
Italija	165.000	266	241
Lenkija	18.878	1.860	1.500
Latvija	3.050	1.210	660
Estija	2.138	760	530
Lietuva	1.030	2.900	2.100
Visos kitos valst.	3.593.600	—	—

Kitaip sakant, iš 1000 automobilių Amerikai priklauso — 817, Anglijai — 55, Prancūzijai — 46, visoms kitoms valstybėms — 82.

Apie žiedus.

Žiedų esama plieninių, varinių, sidabrinų, auksinių; yra žiedų įvairiais, pigiais ir brangiausiai akmenimis papuoš-tų, arba įvairiais ženklais išraižytų.

Žmonės savo pirštus žiedais puošia arba tikrai tam, kad puoštų ranką, arba nešioja žiedus kaip tam tikrą sim-bolišką ženklą. Mūsų laikais lygus, be jokių akmenų ar kitokių papuošimų, žiedas, užmautas ant dešinės rankos bevardžio piršto, rodo, kad to žiedo savininkas yra susi-tuokęs (vedęs arba moteriškė — ištekėjusi), o ant kairės rankos bevardžio piršto — kad savininkas yra susižadėjęs.

Žiedai atsirado labai žiloje senovėje, kaip mokslininkai tvirtina, Babilonijoje. Čia žiedai tarnavo tam, kad būtų patogiau rašyti molio lentelėse arba ant vaško laiskus ir taip įvairius rašius. Babiloniečių žiedai buvo labiau panašūs į antpirščius, nes jie buvo užmaunami ant piršto galo, kad būtų galima žiedo galu rašyti.

Senovės Egipte žiedai buvo vartojami kaip talismanai (laimės žiedai).

Galvosūkio 9 nr. sprendimas.

Šis galvosūkis turi keletą sprendimo būdų būtent: karinių gali būti — 3, 12, 21, 30, 39, 48, 57. Visi sprendėjai šio dalyko nepastebėjo ir atsiuntė tik po vieną sprendimą (žinoma, visų spren-dimai įvairūs, bet tik vienas būdas). Todėl šis galvosūkis laikomas neišspręstas.

Red.

Galvosūkis 11 nr.

(vertin. 3 tš.)

Nelabai senai Kaunan atvyko 3 vokiečiai ir užėję res-toranan paprašė išvirti jems kiaušinių. Kol kiaušiniai iš-virs, jie nutarė pasivaikšioti po miestą; bevaikščiodami iš-siskirstė.

Vienas panorėjo valgyti, ir kai grįžo restoranan, paėmė visus išvirtus kiaušinius padalijo į 3 lygias dalis: 1 dalį suvalgė, o 2 dalis paliko savo 2-m draugam.

Antras taip pat grįžęs restoranan ir nežinodamas, kad jau vienas pavalgė, paėmė visus likusius kiaušinius, pada-lijo į 3 lygias dalis: 1 dalį suvalgė, o 2 dalis paliko savo 2-m draugam.

Trečias irgi taip pat nežinodamas, kad jo abu drau-gai pavalgė, paėmė visus likusius kiaušinius ir padalijo į 3 lygias dalis: 1 dalį suvalgė, o 2 dalis paliko savo 2-m draugam. Paskui jie, bevaikščiodami gatvėje, susitiko ir vienas kitam papasakojo, kad visi jau pavalgė, o kiauši-nių dar liko. Tuomet jie visi trys užėjo restoranan ir liku-sius kiaušinius pasidalijo tarp savęs lygiomis ir suvalgė vi-sus. Įdomu, kiek kiaušinių buvo išvirta, po kiek kiaušinių suvalgė užėję restoranan I, II ir III atskirai, ir po kiek val-gė visi trys kartu (kiaušinius dalijosi sveikais).

Viršelio rašė J. J. Burbos.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. kovo 31 d.

Nr. 12 (512)

Velykų sulaukus.

Kad ir kartais dar šalta, ūkanota, gal purvas, bet vis dėlto džiaugiasi ir smarkiau plaka širdis.

Smarkiau kvėpuoja mūsų krūtinė, sieloj naujos viltys sprogsta — ir nauji skaisčios jaunystės troškimai pumpurais bringsta.

Tai Velykos ir Pavasaris. Tai žmogaus atgijimo ir naujo gyvenimo šventės.

Visos žemės tautos, kaip senas pasaulis, džiūgaudamos ir klykdamos ėjo pasitikti Pavasario ir iki dugno išgerti jo burtų taurę.

Bet tai buvo šelstantis gairvališkos energijos išsiveržimas ir tvaikas.

Kristaus prisikėlimas — Jo meilės ir kančių triumfas — suprasmino ir sudvasino tas šventes. Mūsų Bažnyčia sąmoningai nukėlė Velykas į pavasarį, kai drauge supratimas jau didelis pažangos žingsnis. Jei su Kristum atgija gamta ir žmogus...

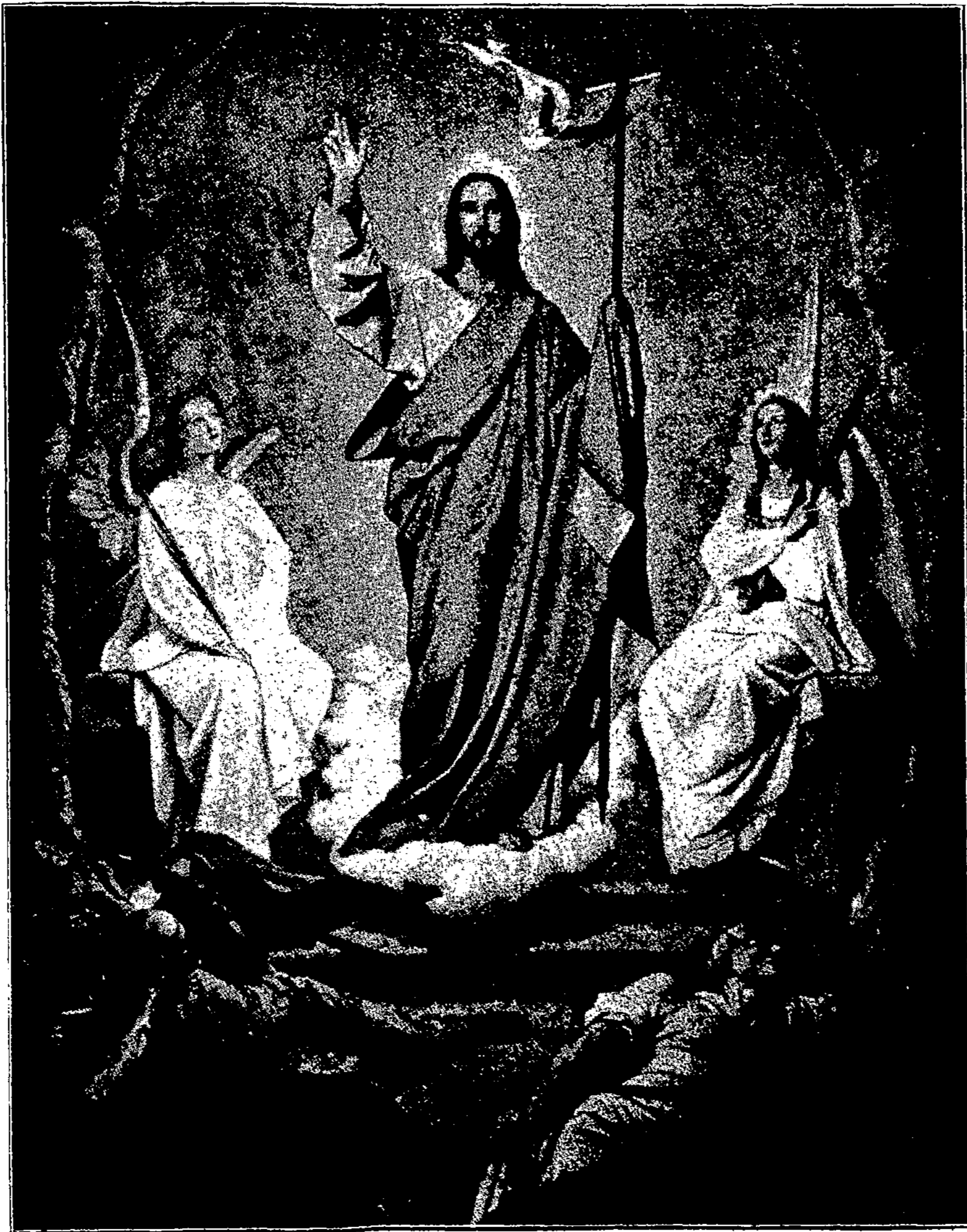
Kiekvieno žmogaus gyvenime būtinas tam tikras atgijimas, jaunėjimas... Kiekvienas žmo-

gus — jei jis tikrai žmogus ir nori dar gyvenimą kurti — būtinai turi, dar kartą, sukelti savo jėgas ir tvirtai pasiryžti nutraukti ryšius su netikusiu praeties gyvenimu, jei tikrai buvo, ir pradėti naują žygį — gražų ir prakilnų.

Velykų šventės kaip tik duoda gyvos progos pagalvoti apie savo dvasios pakėlimą ir tobulinimą. Visas tų švenčių didumas ir kilnumas stumte mus stumia nuo kasdienio, smulkaus ir surūgusio gyvenimo, nuo jo vaidų, pavydo ir intrigų.

Svarbu tik suprasti ir giliau pažvelgti į savo sielą. Toks

suprasti ir giliau pažvelgti į savo sielą. Toks tikrai ateis Velykos į kiekvieno kario sielą,

Tas, Kuris mirtį nugalėjo!..

tuomet ateis Jos ir į visą mūsų karių organizaciją — kariuomenę.

Kaip gi linksma būtų, kad begaudžią velykiniai varpai ir kilnios Prisikėlimo giesmės keltų mūsų širdyse broliškumo ir tikro sugyvenimo jausmą, beieškant kelių į tinkamesnę mūsų tautos laimės ateitį ir nešant jai *tikrąsias Velykas*.

Viena laisvė bei nepriklausomybė, kaip matot, dar nesudaro tų Velykų, iki nėra tautos

vienybės ir kilnių idealų. Reikalinga didelės dvasios kultūros, kuri pareina nuo daugelio kitų dorybių.

Kokie laimingi ir stiprūs būtume mes, jei kiekvienas tikra atvira širdim ir lengvai pratiesę ranka tartumėm vienas kitam —

Aleliuja!

Kpt. *Balčiūnas*.

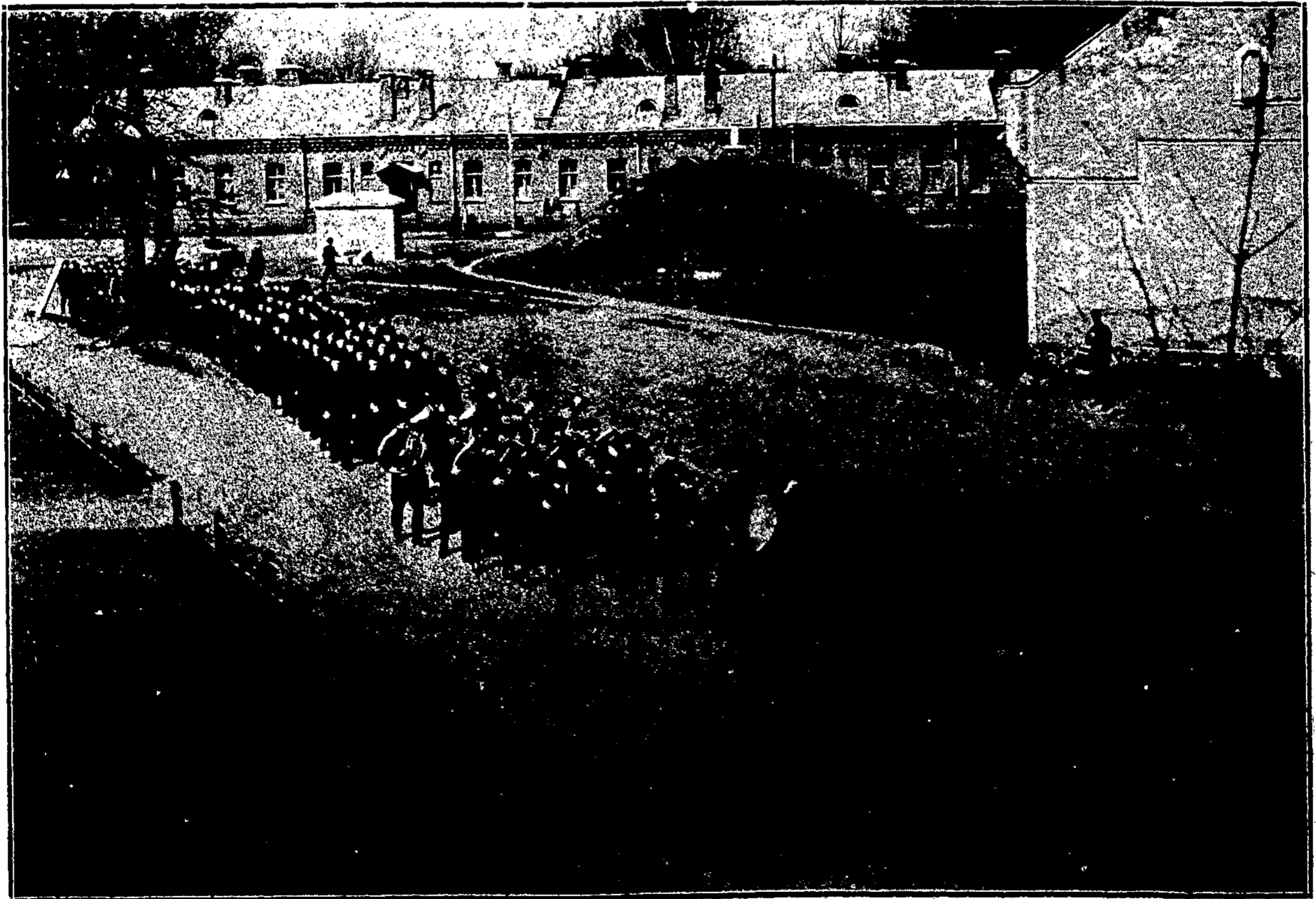
Brangūs Tėvynės Gynėjai!

Kai grįžta iš karo didelis karalius, kovoj žūbūtinėje priešą įveikęs, tai lekia prieš jį linksmas gandas, jį seka ir lydi visur didelis džiaugsmas. Lėliodami žengia laimingi kariai, kad žiaurų priešą pavyko nudobti, linksmi šūkauja susitelkusios minios, kad nugalėtojus lemta pasveikinti, džiaugias pagaliau visa žemė, kad karo sunki našta jau nuslūgo, kad baisus verguvės pavojus jau liko išvengtas. Štai ką reiškia laimėjimas! Karo skausmuose jis gimdo didį džiaugsmą, o tasai džiaugsmas virsta kilnia švente.

Mes, tikintieji krikščionys, tarp daugelio įvairiausių švenčių, turime vieną didžiausio laimėjimo šventę. Tai Velykų šventė. Šv. Paulius apaštalas sako, mums krikščionims lemta esą kovot šiame pasauly, bet ne su kūnu ir krauju, tai yra ne su žmonėmis, kurie mus panašūs, o su tamsybių galybėmis. Kitaip sakant, jeigu žmonės vaduotųsi vien savo sveiku protu ir sąžinės balsu, jeigu savo širdyse gaivintų vien gerus, dorus jausmus, tai mes šiame pasauly nematytume to baisaus reginio, kurį da-

bar kad matom, mes nematytume be pasigailėjimo kovojant žmogaus su žmogumi, luomo su luomu, tautos su tauta, vienos žmonijos dalies su kita. Kad žmonių tarpe verda nesiliaujanti žiauri kova, tai kaltas apakęs jų protas, kalta doros nustojusi širdis. Proto apakimas ir širdies nedorumas tai nėra dar paties žmogaus, tai tamsybių galios padaras. Tamsybių jėgos temdo ir apakina žmonių protus, sėdamos į juos pikty minčių; tamsybių jėgos blogon pusėn palenkia žmogaus valią, gundyamos drausto vaisiaus saldumu, tamsybių jėgos užnuodina blogais jausmais ir žmonių širdis, sukeldamos vėsulingų ir svaiginančių aistrų. Žodžiu, visos žmonijos piktenybių ir iš jų dygstančių tarpusavių kovų, iš tų kovų vėl kylančių kentėjimų, nelaimių ir vargų — raktas ir šaltinis pragaro dugne.

Šviesioji dangaus galybė davė žmogui žibintą — sielą, kad vestų jį žmoniją palaimos keliu. Tamsioji pragaro galybė pavergė žmonių sielas ir ėmė tų pačių sielų jė-

Velykų rytą | bažnyčia.

gomis ir pagalba vesti žmogų pražūties keliu. Bet galinčius, anot Kristaus, ramiai savo pilyje besėdi ir ponauja, kol jo didesnis dar galinčius neužklumpa. Kada dar didesnis galinčius atsiranda, tai šis išgriauna anojo pilį, atima ginklus ir turtus išplėšia. Taip yra buvę ir su pragaro galybe. Pavergusi žmoniją, kaip koks galinčius, ji susikūrė šiame pasauly tvirtą pilį ir, toj pily ramiai sėdėdama, kaip žiaurus tironas, murdė žmones varguose. Tik štai ateina kitas dar didesnis galinčius, išgriauna jo nešvankų lizdą, išdrabsto žmonijos budelius, jo tarnus, atima ginklus ir sunaikina turtą.

Kas gi per vienas yra tasai laimingas piktojo galinčiaus nugalėtojas, galinčius pragaro jėgas sutrynęs ir jo žiauriai tiranijai padaręs galą? Tai pats šviesybių Viešpats žmogaus kūne, tai Dievažmogis Kristus. Mirdamas ant kryžiaus, Kristus, anot apaštalo, suplėšė savo sudraskytam kūne raštą, kuriuo žmonija į pragaro verguvę buvo

parsidavus. Priskeldams iš numirusių, išgriovė pragaro tvirtovę, galybę sunaikino ir atėmė ginklus.

Kristaus iš numirusių kėlimas yra visų didžiausias nugalėjimas ir mums žmonėms savo išdavomis reikšmingiausias nugalėjimas, teikiąs žmonijai sielos ir dvasios išvadavimo laisvę ir žavįs naujos palaimos viltimi. Štai, kame Velykų šventės prasmė, štai Velykų džiaugsmo paslaptis. Štai kodėl Velykų rytą gaudžia iškilmingai bažnyčiose varpai, štai kodėl veržias iš žmonių krūtinų džiaugsmingas aleluja, štai kodėl tą dieną skamba tikinčių sielose nugalėjimo aidai.

Velykų šventės nuotaika tai įvykusio didžio nugalėjimo tai panaikintos verguvės, tai atgautos laisvės, tai naujos gyvybės dvelkimo nuotaika.

Brangūs, Lietuvos Kariai! Su šitokia kilnaus ir tyro džiaugsmo nuotaika linkiu Jums Velykas laimingai švęsti.

Kun. A. Palubinskas.

„Širyt skambinsiu visą valandą“.

Artinosi linksmas balandžio mėn. Visi džiaugėsi pavasariu. Kam nemalonu, kai po žiemos šalčių pradeda juoktis melsvoji padangė, putoja sniegas, kalno nugarakaulis, lyg rudiso, lapiniais marguoja.

Prisimenu vaikystės dienas. Švysterėdavo šiltesnis spindulys, paslogės žleksi; manęs ir su virve nepririši gryčioje. Nešu nuraudusią nosį, kurią kas minutė glosto mano rankovė, sėdu ant pamato ir žiūriu, kaip kalakutas su žašinu kariauja. Šelmiškai įdomus tas karas. Net kvapą sulaikęs sekdavau, kai išdidaus kalakuto kaklaryšis atsidurdavo žašino snape. Gerai tau, žalty,— manydavau, — žinosi kaip mano nekaltus pakinklius badyti. Bravo! žašinai, pakartok dar sykį. O kai srauni Šešupė sulaužydavo savo uždangą, kaip kokie išdidūs kreiseriai, plaukia jos lytys ir viena kitą stumdo. Trinkt viena kita — pasitraukė, apsisukė ir plaukia ligi kita suduos į šoną. O prie Padūnių tiltu tikra maišatis. Tūto ožiai gurgžda, lytys viena ant kitos lipa, laužiasi. Tikros rungtynės. Aš ant kranto stoviu ir paviliotas tų didingų rungtynių, kaip gavęs skubų įsakymą, užšoku ant lyčių. Gražu ir šiurpulinga. Ir porą sykių belaipiodamas po lytis, būčiau nuvažiavęs į Baltijos jūrą, kaip žmonės sako, „gelumbių dažyti“!

Keletas metų tapo praeitimi, lyg juosta išmarginti atsiminimais. Sėdžiu apkase. Užpakaly manęs ošia žaliakėpuris šilas. Ten, prie rudojo kalno, gieda vyturėlis. Saulė spindulių negaili. Kiekvienas pasakytų: „Gražus pavasaris“. Iš tikro gražus. Ir prisiminimai, ir dabartis, ir pavasario grožis, kažkoks šiurpus, kai matau, kad

ten... už kelių šimtų žingsnių sėdi Volgos krantų gyventojas ir jo širdis plaka grobuonio vilko krauju, kad mano gimtosios šalies žemelėje įleistų savo purvinus nagus.

Gražu, gražu mūs Lietuvoje, — suniūniavo mano draugas Jonynas, rymodamas ant apkaso krantelio.

Gražu, manau sau, būtų mūsų krašte, jei prieš koja nemindžiotų mūsų žemės, neprašytų, kaip koks grobuoniškas elgeta, kad aš priselinėš kaip jam priklausantį donj, suteikčiau mirtį.

Šypsokis tu, pavasari, aš seku prieš žingsnius, ir po žygių, kada sustosiu prie savo krašto ribos, šypsosiuos ir aš.

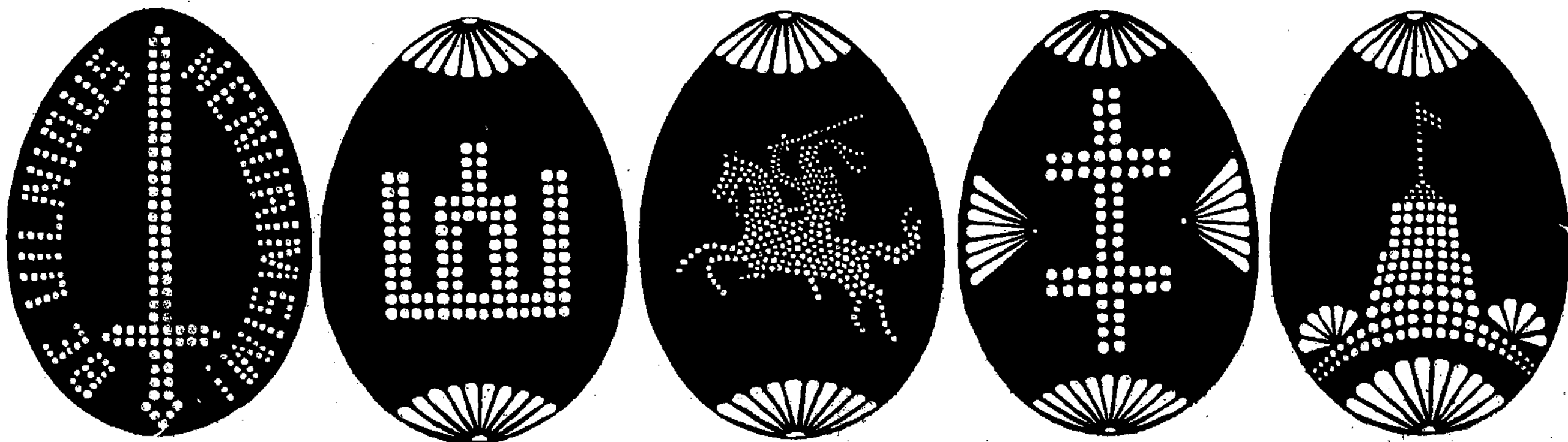
Saulė nuskendo už šilo. Naktis su mėnuliu ir žvaigždėmis atėjo lengvo vėjelio lydima.

Nuo bolševikų pusės atlėkė kelios kulkos. Po valandėlės užvirė mūšis. Juokėsi kulkosvaidžiai, tarškėjo šautuvai, ir lyg būgno mušimas, subaubdavo patrankos. Vidurnaktį mūšis sustojo. Retkarčiais pasigirdavo atskiri šūviai, lyg išsklaidytų putpelių šaukimas.

Jau antra diena tęsiasi įtemptas mūšis. Tai mes, tai bolševikai bando pulti, bet vis be išdavų. Dvi savaitai atgal mūsų bataliono vadas pasakė, kad miestelyje švėsime Velykas. Visi jo sumanymams pritarėm.

Vyrai, — tarė mūsų kuopos vadas, — ryt Velykos, o iki mūsų tikslo vietos, dar penki kilometrai. — Priešas įsitvirtinęs savo apkasuose.

Visi nustebome. Argi taip greit būtų Velykos. Negali būti. Ryt Velykos!..

B. Buračio piešiniai.

Naujieji Velykų margučiai (Kas netingės, galės pats panašiai išmarginti arba išskutinėti).

— Prašau pasiūsti keletą kareivių, — tarė mūsų kuopos ūkvedys, — atvežti Velykoms baltos duonos, kiaušinių, konservų. Čia už poros kilometrų yra gurguolės. Iš sodžiaus reikia paimti keletas pastočių.

Pasakęs apsidairė ūkvedys, lyg norėdamas išsirinkti tinkamesnius vyrus.

— Gerai! — atsakė kuopos vadas, — pasiimk vyrus. —

— Tamsta, vadel — kreipėsi ginklininkas, — šovinių nebedaug yra. — Reikėtų atvežti.

— Gal dar užteks, — pasakė mūsų viršila, — tegu produktus atveža. —

— Šovinių, šovinių, — tarė keli balsai, — valgyti gali tris dienas palaukti, o šovinių nė sekundės. —

Nors jau gal antra diena negalėjome tinkamai pavalgyti, bet mūsų mintys sukosi apie N. miestelio pavėmimą, kurį Velykose norėjome atvaduoti iš bolševikų nagų. Visi nutarėme turėti užtektinai šovinių. Tuoju pasiuntėm ginklininką ir keletą kareivių.

* * *

Rytuose balavo. Tylus gražus rytas artinosi. Visur taip tylu.

Tamsoje puolėme bolševikų apkasus ir išvijome iš apkasų.

— Geriausiai neduoti ir atsikvėpti, — patarė kuopos vadas, — ir visomis jėgomis vijome išdrikusias bolševikų gaujas

Saulei tekant buvome N. miestelyje.

Pirmieji saulės spinduliai, lyg vagys, dairėsi per miestelio trobesių stogus, pažvelgdami į langus, kur retkarčiais pasirodydavo vienas kitas bailus veidas.

Žmonės, pamatę savuosius, sveikino, ir kaip maži vaikai, džiaugėsi netikėta laime.

Prie vienos pirkelės sutikome savą moteriškę.

— Tai, vaikeliai, ir jūsų sulaukėm, — kalbėjo senutė, — visi sakom, gal Dievas duos, ateis. Jau buvom benušiminė. Per Velykas visi nori pasimelsti, susirinkti, o tie nenaudos nė iš pirkelės neišleidžia... Paskutinį duonos kąsnelį atėmė.

Tegu jums Dievas padeda. —

Mane ir keletą draugų paliko miestelyje. Mūsų batalionas vijosi toliau.

Prie didelės mūro bažnyčios stovėjo senas apgriuvęs namas.

Įėjome į vidų. Radom senutę, senelį, kurie, manydami, mus esant bolševikais, bailiai pažiūrėję, prašė nieko nedaryti, nes nieko nebeturj.

Kai mes pasisakėm kas esame, seneliai net apsiąsaroję džiaugėsi mūsų atvykimu.

— Nė skudurėlio nepaliko, — skundėsi senutė, — viską atėmė ir vis kankino. Mat, mes „žvanininkai“, taigi, aną vakarą senis sumanė už dūšias paskambinti. Tik spėjo varpus pajudinti, atbėgo bolševikai, ir kad ims mušti: „O tu šioks, tu toks, tu baltagvardiečius šauki. Net susirgo nabagas“.

— Et, gana, — ranka numojęs kalbėjo senukas, — išvijo biaurybes, ir baigta, tik eik paieškok ko nors, žinai, valgyti nori.

— Mes, padėkoję už širdingumą, tik ką atvežtus produktus: konservus, pyragus, net ir kiaušinius susidėję ant stalo, pakvietėm senukus.

— Dėkui, vaikeliai, — tarė senukas, — palaukit, būčiau ir užmiršęs, juk reikia varpais paskambinti. Dabar pasimelsime. —

Ir skubiai, lyg kieno pašauktas, be kepurės išskubėjo į „varpinyčią“.

Po valandėlės sugaudė varpai. Senutė rankas sudėjusi kalbėjo maldos žodžius ir ašaras braukė.

Išėjome ant šventoriaus. Varpinėje matėsi senukas, kurs, žiūrėdamas į varpus, drebančiomis rankomis traukė virves.

Rodos, kažkokiam himnui pritaria.

Mes priėjome prie varpinės.

— Šįryt visą valandą skambinsiu, — tarė senukas, — tegu žinos visi, kad mums dvigubos Velykos. Ir jo veidas šypsojosi, kaip kūdikio, kurs po dešimties metų surado motiną.

Davę įsakymą išėjome iš miestelio vytis bėgančių bolševikų.

Ilgai buvo girdėti varpų gaudimas. Kaip koks simfonijos balsas lėkė per kalnus ir žaliuojančius šilus, šypsojosi skaistus pavasarį.

Ir mesėjome džiaugsmo kupini.

Vyr. push. D-nas.

Velykų kiaušiniai.

Namie prisimenu Velykas...
Nuo karklų lupdavom kasnykus,
arba svogūnų, pakritų, —
Ir dėl kiaušinių išdidžių,
dažų kiek nori tik dažyk!
Motut' brangioji, pasakyk,
keli kiaušiniai dėl manęs...
Tiesi į aukštį rankeles.
Mąstai: dvi poros — kaip arklių,
dėdienė irgi porą duos.
O gal tėtulė iš Gurklių,
į vaišes dargi atvažiuos.
Vėl gausiu porą, o gal dvi...
Visi geltoni ar margi.
Ot bus kiaušinių, ridinėt,
gražu prie pamato tupėt —

pakalnėn leisti, — kurs toliau, —
jei tavo imki ir greičiau,
kepurėn dėki, ir turi...
Kiaušiniai rausvi ir margi.

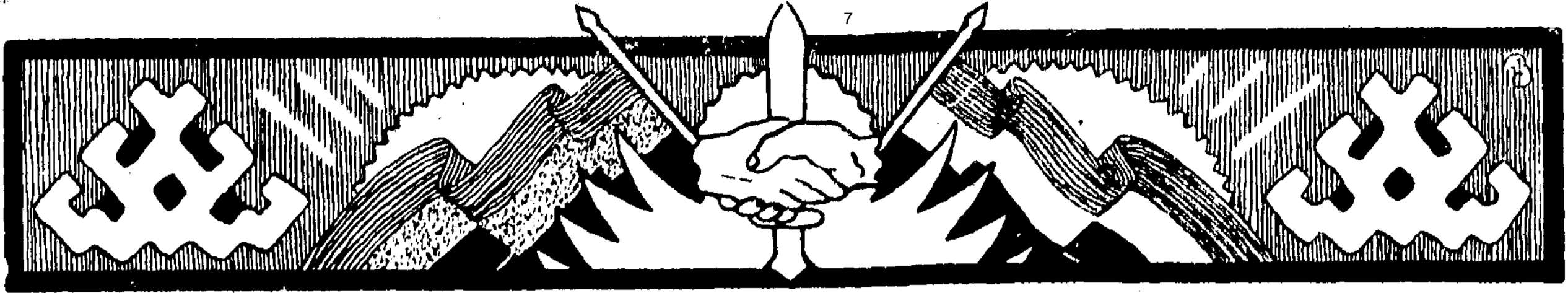
* * *

Prabėgo metai, iš namų,
važiuoju kviestas Lietuvos.
Važiuoju ten tarp apkasų,
pakviestas savo vėliavos.
Kepurė, kardas, štai draugai.
Kiaušinių, — dirže, išlaikyk.
Armos juokias išdidžiai. —
Kariauk ir laimę suskaityk...
Velykos. Sėdžiu apkase.
Kiaušinių Kruppo iškeptų,

Kurios, kaip juokas prągare,
Pastūmus garsą sukeltų.
Jie nudažyti kiek juosvai.
Jei eitų priešas prie tavęs,
prašau — ir gulki amžinai:
nemoki suva'dyt savęs...

Naktis. Tik mėnuo aukštumoj,
bešypsos baltas, išdidus.
Ten prieš pusėj, tolimoj,
suvirpo balsas toks skardus.
Armota subaubė storai, —
Velykų rytmečio malda,
Čia kur marguoja apkasai,
Kiaušinių būna visada...

L. Dovydenas.

PRAEITIES ŠEŠĖLIAI

Velykos*).

(Mūsų tyros tautinės minties ugdytojo, Lietuvos nepriklausomybės statytojo, dėl užgrobto sostinės kovotojo, šaulių tėvo Vl. Putvinskio šešėliams ši liūdna apysaka skiriama...)

I.

1386 metų pavasaris gana greit nuvalė nuo sniego laukus, ištirpino ledą ir paleido Nemuną. Kur-ne-kur pasirodė silpnutės žolelės daigai... Miškas pajuodo ir jo saulytės nušviestuose tankumynuose pasirodė pirmosios žibuoklės...

Vykintų šeimoje ruošėsi Praurimės šventei sutikti moteriškės trūsė trobos viduje, samdininkai ūkio padarus blizgino, valė gyvulius ir rengėsi žaliuojančiomis eglų šakomis vartus dabinti... Sodybos kieme po truputį aukurą krovė... Šventosios ugnies teko vežtis iš Kotros ramovės, nes Gardine jau sėdėjo rusų šventikai ir pilkieji vienuoliai... Jie dar nedrįso Vykintuose priimtoms apeigoms kenkti, bet vis tik sutartinai šnairavo į užkietėjusį stambeldystėje kunigaikščio dvaro vyresnį medžiotoją.

Bet liūdnai nusiteikęs Vykintas tais „šnairavimais“ nesidėmėjo ir vis galvojo, galvojo... Tačiau, kai prėjo su Jogailos įgaliojimais pirmosios lenkų poniakų šimtinės Vilniui užimti, senis sugriežė dantimis ir visai nuotaiką pametė... Visuomet šventosios ugnies žiežirbą iš ramovės nešė Barkus, bet šį kartą, jam nesant namie, patsai Vykintas, nešinas moliniu ašociu, išsirengė Kotron. Samdinys gudas lydėjo raitą šeiminką. Kelionės tikslą sužinojęs, jis tyliai persizegnojo ir, niekam nematant, triskart nusispiovė, viešai, tačiau prieštarauti nedrįso...

Namo grįždamas Vykintas užmišo net apikarstį molinį, šventųjų žarijų kupiną, ašotį nešas... Jam rodės, kad šiemet Lietuvai pats tikrasai galas užėjo, bet jo protas išieties nematė... Štai kad ir tikybos reikaluose: žemaičiai savo senųjų dievų atkakliai laikosi, rytų Lietuva Skirgailos kviečiamų pravoslavų šventikų užplūsta, o iš pietų eina pilkųjų vienuolių virtinės. Kuris gi jų atstovaujamas dievas geresnis? Argi žilagalvis Perkūnas nesugebės jų ištrenkti? Su valdymu dar blogiau. Gal vieni patvarūs, krūvon susibūrę žemaičiai antausius kryževiams skaldo, bet ką padarysi, jei Jogailos užstatytose srityse jau viešpatauja prakeikti jų grafai, komturai ir knechtai... Aukštaičiai, suduviečiai ir pietryčių sritis dega tarpusavėmis kunigiukų peštynėmis, Jogaila jau pardavė Lietuvą, o Vytautą gal būt lenkų ponai kalina... Štai eina gandai, kad Sviatoslavas**) rengiasi Orsą jau imti ir žada žygiuoti Krevon... nėra senųjų mūsų vyrų, nėra tauriosios vienybės, nežinai, pagaliau, kas atsitiks...

*) Be autoriaus leidimo persispausdinti draudžiama.

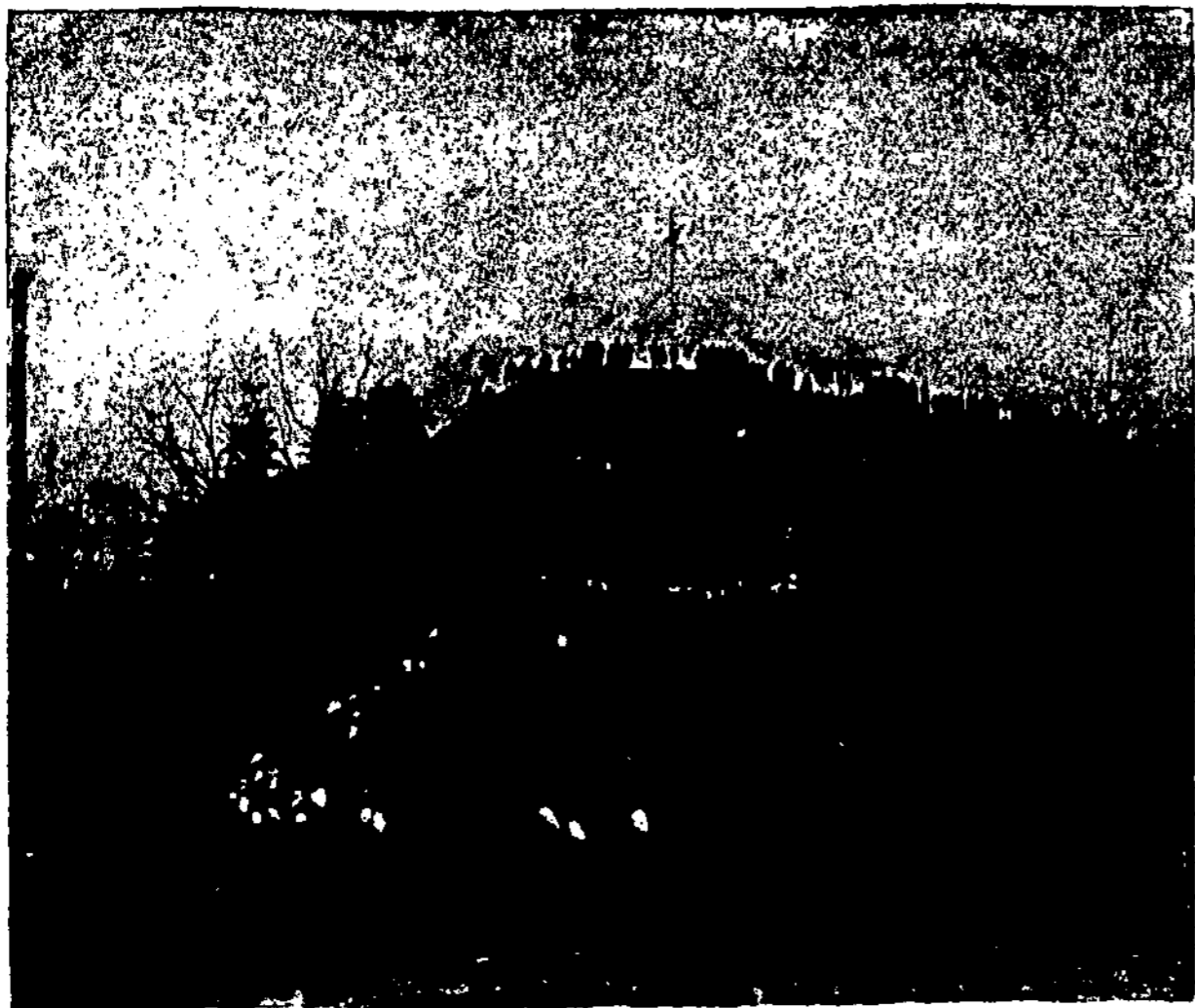
**) Smolensko kunigaikštis.

Taip jodamas dūmojo senis Vykintas... Gamta tarytum jo žodžiams piitarė... Pakilęs iš vakarų didžiulis vėjas blaškėsi po miško pakrūmius, siūbavo senų medžių viršūnėmis, siautė tuščiuose miško protarpiuose ir varė Lydos taku tirštus pavasario debesų kamuolius. Varnai, kaip pa-

Senovės Lietuvos vyresnysis.

trakę, blaškėsi ore šimtais ir neramiai kranksejo... Staiga... sužaibavo, sugriaudė ir iš dangaus nukrito keletas lasų... Tuomet Vykintas suprato, kad šventosioms žarijoms gresia pavojus užgesti, pridengė ašotį milinės skvernu ir spusterėjo savo bėrąjį pentiniais... Arklys pašoko ir pasi-leido smarkiai bėgti... Ėmė lyti...

Gedimino kalnas Veliuonoje.

II.

Vos Vykintas kieman įjojo ir laimingai šventąją ugnį pirkion įnešė, kieme pasigirdo didžiulis triukšmas, šunų smarkus lojimas ir pro atdarus vartus įsibrovė visa raitelių krūva: tai grįžo iš kelionės Lenkijon jo visi trys sūnūs su savo tarnais...

Moters suklykė, visi sukruoto ir netrukus visa šeima jau sėdėjo seklyčioje ir šnekučiavosi... Ilgai ir liūdnei patsnekesys tęsėsi iki velybo vakaro, kol Vykintą nepašaukė pilin... Veik pusiaunakčiu grįžo dar daugiau apsiniaukęs Vykintas...

Anksti rytą reikėjo Praurimei atnašavimas padėti. Aukurą jau suruošė, mergaitės prikrovė žaliuynų, o greta jų gulėjo surištas aukai ožys... Visa šeima susirinko, sustojo kiemo viduje ir visi Vykinto sūnūs... Patsai Vykintas, tinkamai pasipuošęs iškilmei, žilus retus plaukus užpakalin sušukavęs, stojo aukuro dešinėje... Kairėje jau laukė jo žmona — Žibonė, kuriai šiandien derėjo šventė pradėti... Mat, pavasario deivė Praurimė skaitėsi moterų motina, namų skalsos gaivintoja ir perteklių saugotoja. Ji savo skaisčiu saulės veidu žadino iš žiemos miego žemę, želdino laukus ir margino sodybas. Jai visos Lietuvos motinos pažadus darydavo ir pavasario šventei artėjant aukas atnašaudavo... Jai džiaugsmo giesmes giedojo Lietuvos merginos... Laukta tik pirmojo saulės-deivės spindulio.

Atrodė, tarytum, šiandien saulutė vėlinasi... Gamtoje dar viešpatavo tylą: reti ankstybo pavasario paukščiai iš saldaus poryčio miego labai nenoriai budo, gyvulėliai dar vis ilsėjos, o plėšioji žvėris, nakties medžioklę pabaigusi, jau savo urvuos miegojo... Bet štai prieblanda blausias, ūkas aiškėja, aušrinė pradeda gesti, ir pirmasai raudonas spindulys skrieja iš užjūrės žemės paviršiu... Viena akimirka prašvilpia jis tolimomis vakarų kalvomis, miškais, ežerais, perbėga Sūdavos kraštą ir jau siekia Gardino pilies bokštus, vis tolyn ir tolyn, už Beržūnos ir Dniepro krante... gaivinanti džiaugsmą benešdamas...

„Sveika saulė gaivintoja,

„Mūsų žemės maitintoja,

„Sveika Praurimė galinga,

„Mūsų deivė stebuklinga!..

pasigirdo skaidrūs merginų sutartinės balsai... Bet štai senis Vykintas sujudo, iškėlė ranką, ir choras nutilo...

Ten, nuo pilies bokšto sienų, ėjo galinga balsų srovė ir užtekancios saulės spinduliuose nušvito didžiulis kryžius...

Pro minios klegėjimą, varpelių skambėjimą, būdancios gamtos įvairiagarsį ošimą, aiškiai pasigirdo šventosios, nesuprantama lenkų kalba, krikščioniškos giesmės žodžiai:

„Linksmą dieną mums nušvito,

„Visi troškom džiaugsmo šito...

Aleliujai!

Bet ir pilių apačioje, turtingoje gudų sodyboje, taip pat kažkas nepaprasto nutiko. Nuo aukuro angos aiškiai matės žmonių eiseną, smilkalų dūmai ir buvo girdėti graikų-pravoslavų slegiama gaida:

„Kristus iš mirusių kėlės,

„Mirtį mirtimi sutramdė,

„Karstuose gulintiems gyvastį dovanojo...

Kai pirmieji galingų giesmių aidai bent kiek nutilo ir susirinkusių neįsimenimas truputį praėjo, senis Vykintas, tarytum sau kalbėdamas, prašneko: „Trys dievai šiandien viešpatuoja Lietuvoje: vienas užsislėpęs ramovėse, antrą — pietų kaimynai neša, o trečias iš rytų pareinąs... Kuris jų geresnis? Kunigaikštis liepė tą antrąjį garbinti... Tebūnie jo valia.. Bet aš juntu, kad man senam jotvingiui čia nepavyks suprasti... Mano sielą traukia paslaptinga miškų galybė, antras dievas širdį baugina nesuprantama kalba ir įpročiais, o trečiuoju aš nepasitikiu... Tuo tarpu Lietuva iš visų pusių dega, lietuvių kraujas gausiai šlakstos ir galas... man tamsi, neaiški ateitis... Gal jūs, jaunuoliai, sugebėsite ši neatmezgamą mazgą išnarplioti, visus tris dievus sutaikinti ir mūsų kraštui paruošti laimingą ateitį... Bet ši pavasario šventė tebūnie senai Lietuvai paskutinė: kas nori — plėskite šventąją ugnį, atnašaukite mūsų pavasario deivei, o paskui... tesuskamba varpai, tesiaučia audros, telaimi kuris nors dievas, bet kad tik Lietuvai matutei būtų gera, linksma ir šviesu...“ Jotvingio akys žibėjo, žili plaukai nuo vėjo draikės ir ilgo amželio, sunkaus darbelio suraukšlėta ranka atsirėmė aukuro šono... Prasidėjo atnašavimas... Pakilo aukštyn dūmai... Išsivystė stabmeldiškos giesmės tąsa...

Ir rodės, kad visų trijų himnų balsai vieningon skausmo gaidon susipynė... Ir kilo ji vis aukštyn, vis platyn, tarytum iš tenai prašydama nelaimingam Lietuvos kraštui ramybės...

Kai atnašavimas pasibaigė, Vykintas paskutinį kartą atsisuko į vakarus, žvilgterėjo į aukštyn riedančią saulę ir... pradėjo svyruoti... Pribėgęs Barkus truputį prilaukė jo bėgė kūną ir pajuto, kad jis slenka žemyn... „Tėve, kaip gi tau?“ — ir pro namiškių gaudų klyksmą silpstas Vykintas tyliai pratarė: „Sūnau, širdis mano silpna, slegianti senatvė ir dabarties rūpesčiai ją pribaiigė... Aš mirštu su senąja Lietuva — naujųjų dievų nepažinęs... Teatnešie jie tiek mūsų kraštui laimės, kad visiems būtų gera... Tu būk dabar... mano čia vietininku...“

Dar kartą plačiai atsivėrė senio akys, dar kartą apgaubė mylimo krašto miškus ir Barkus liko Vytauto dvaro vyresniu medžiotoju...

III.

Senį Vykintą iškilmingai pašarvojus ir sudeginus, parėjo gandai, kad Orša jau pasidavė, Sviatoslavas plėšia Vitebsko kunigaikštystę ir dabar apgulė kitą pilį. Tą pilį paėmęs žada, girdi, Krėvon eiti. Su juo žygiuoja du sūnūs ir labai daug maskolių... Iki pasibaigė krikščionių Velykų šventės — Vytautas vėl surinko savuosius raitelius ir pradžiūvusiais keliais patraukė į Krėvą. Tenai prie jo prisijungė Skirgaila, Lengvenis ir Kaributas su savo rinktinėmis. Iš Krėvos visa kariuomenė, Vytauto vadovaujama, nužygiavo pro Beržūnos upę — pilies Oršos link...

Šiaip taip rytų Lietuvos balas apgalėję mūsiškiai prisiartinio prie Oršos sodybų, kurios stovėjo kairiajame aukštutinio Dniepro krante. Bet čia Sviatoslavo jau nebebuvo. Jis, pasirodo, nusikraustė kokia 90 km. į pietų rytus toliau, būtent, prie santakos upių — Vochros ir Sožos, kur stovėjo vadinamoji Mitislavo tvirtovė... Balandžio pabaigoje kunigaikščių kariuomenė, iš viso pusketvirto šimto kilometrų su viršum nužygiavusi, čia su maskoliais susitiko...

Netikėtai užklupti rusai atsidūrė keblioje padėtyje: iš užpakalio jiems grėsė pilies įgula, iš priekio — lietuvių kanuomenė artinosi, o sparnus gaubė dvi upi.

Tačiau Sviatoslavas nutarė gintis... Palikęs ties tvirtovės didžiuliais vartais

nedidelį sūnų — Gliebo ir Jurgio vadovaujamą rinktinę, patsai puolė kunigaikščių pulkus... Kadangi mūsiškiai buvo gerokai nuvargę, o rusai pasijuto stipresni — įvyko atkakli kova... Vienu tarpu Sviatoslavas tikėjos nugalėsiąs, jo buožininkai skverbėsi iš užburto trikampio lauk, bet staiga prašvilpė sunkioji strėlė ir pataikė jam kakton... Mat, jo šalmas kautynių karštyje gal nuslinko... Kunigaikščiui kritus, jo vyrai pabūgo, pradėjo blaškytis, kas sau puolė upėsna, o iš pilies išsibrovę gynėjai galutinai pribagė rusus... Patekę nelaisvėn Gliebas ir Jurgis turėjo pasirašyti pasižadėjimą, kad daugiau Lietuvos žemių nepuls, po to, Vytauto buvo paleisti namo... Sėkmingai baigėsi su rusais kautynės ties Vochra ir tuo sustabdė Andriaus su livoniečiais Lietuvon žygį; kryževiviai vis dar smaugėsi su žemaičiais, todėl Lietuvos rytuose laikinai įsiviespatavo tarytum „taika“...

Tik vasarai įpusėjus grįžo Vytautas Gardinan. Čia jo laukė dar didesni nemalonumai. Pasirodo lenkai nesnaudė... Pasinaudoję kunigaikščių išvykimu ir iš silpnabūdžio Jogailos įgaliojimus išgavę, jie siuntė Lietuvon vis naujas ir naujas ginkluotų poniakų gaujas. Taip, Vilniuje, Krėvoj, Alšėnuos, kur tik nesėdėjo kėstutietis ar algirdietis, priviso visokių vaivadų su turtingais dvarais, moterims ir blogais lenkų įpročiais. Jie ištisomis savaitė-

Už Velykų stalo.

mis traukė Jogailos Vytautui pavesta Gardinija, o rytų Lietuvoje jautėsi tikrieji ponai esą... Pilkieji vienuoliai kai kur dorai skiepijo Kristaus mokslą, o kai kur tų poniakų jėgą ir smurtą vartodavo... Besivaidydami tarp savęs algirdiečiai nekrepė į tai dėmesio, sutartinai tik dėl Vytauto galios piktaudami... Pačiam Jogailai aišku buvo, kad be savojo tikro valdovo Lietuvai nesiseksią... Bet Vytautas, Trakų netekęs, iš visų pusių priešų apsuptas, jautėsi toks silpnas, kad galėjo tik tyliai kentėti, laukti progos ir burti apie save lietuviškai-žemaitiškąjį gaivalą... Pagaliau parėjo žinios, kad Jogaila patsai Lietuvon atsilankysiąs ir didįjį Lietuvos kunigaikštį paskirsiąs... Tas, girdi, turėjo įvykti Lietuvos krikštamečiu 1386 metų rudenyje.

S. Zaskėvičius.

Klaidos atitaisymas.

„Kario“ 8 nr. 131 pusl. S. Zaskėvičiaus rašiny „Praeities šėšėliai“ įvyko svarbus praleidimas. III skyrių (dešiniąjame stulpely), 2 eilutė iš apačios, tarp sakinių: „atrodė senoji Lietuva savo dievams meldžiasi...“ ir „Ją pastebėję žyniai sujudo, vaidilutės pravirko, o netolimame vakarų miške suaidėjo kovos trimitai...“ praleistas sakiny: „*Staiga slėnio pietų krašte pasirodė kažkokių pilkų statulų eisena...*“

Keletas žodžių tiems, kurie rašo arba nori rašyti.

1.

Jeigu nori rašyti — pirmiausia išmok taip pat atidžiai dirbti su knyga, kaip laikrodininkas su laikrodžiu arba šoferis su savo mašina.

Didžiausia mūsų yda, kad mes skaityti nemokam, o dedamės moką. Kaip mes skaitom?—skubiai, automatiškai, be jokio dėmesio, tarytum gabalus valdiškos duonos sau į pilvą kimšdami.

Greit valgyti be tinkamo dėmesio — kenksminga.

Taip pat kenksminga be atidžios skaityti.

Gerų knygų, tokių knygų, kurias būtina turim perskaityti — nelabai daug, o mes jas ryte ryjam. Todėl po skaitymo toks jausmas, kad mes jau viską žinome, bet, iš tikrųjų, nieko nežinom — tik savo skaitymą gadinam. Skaityk iš lėto, ramiai, nieko nepraleisdamas — ir nuolat sustok. Taip skaityk, lyg tarytum mašiną kokią apžiūrinėtum.

O mašinas apžiūrinėja taip: kvailiausias žmogus, sakysim, prieina prie motociklo ir bematant paspaudžia guminę rėktuko puslę — tai ir yra pirmasis kvailumo laipsnis. Žmogus, šiek tiek daugiau nusimanąs, bet išdidžiai vertinąs savo žinias, priėjęs prie mašinos,

būtinai perstatinėja greičio rankenas — čia irgi kvaila ir žalinga, nes svetimo daikto neleidžiama liesti.

Gera nusimanąs žmogus apžiūrinėja mašiną ramiai ir supranta „kas ir kam“: kodėl joje daugiau cilindrų, kodėl didesni ratai ir kodėl radiatorius nepoliruotas.

Štai — taip reikia ir skaityti.

Pirmiausia reikia išmokti suskaldyti veikalas. Iš pradžios paprasčiausiu būdu reikia atskirti gamtos aprašymai nuo veikėjų charakteristikos; paskum reikia pažiūrėti, kaip kalba veikėjai: monologais ar dialogais, vadinasi: ar ilgai vienas kalba, ar gyvai viens po kito barsto savo žodžius; pažiūrėti, kaip to ar kito veikėjo kalba suderina su jo charakteriu. Surasti, kur čia to veikalo užuomazga, iš ko prasideda pati istorija, kurios išskleidimas, lyg spyruoklė, varo toliau visą romaną. Pravartu pažiūrėti, ar iš karto užsimezga šita istorija, gal yra dar pašalinių, antraeilių istorijų, kaip jos įstatytos, kaip padaryta pati konkluzija (atomazga, galas).

Antrasai, aukštesnis skaitymo laipsnis — išmokti suprasti patį veikalo autorių, jo rašymo būdus ir techniką: kaip surišti žodžiai, sakiniai, kam įstatyti atskiri gabalai. Pamėginkit kai ką išmesti, pakeisti. Sakysim, pas autorių apsiniaukęs dangus, ir šuo palangėj loja, o jūs įstatykit ten žydrą dangų ir lakštingalą patupdykit. Pažiūrėkit — ar gali tai padaryti, ar nenukentės vaizdas. Arba, sakysim, pas autorių apysakoj Jonas drožė Petruį veidan. Pabandyk priešingai sustatyti, kad Petras uždrožtų Jonui. Ar bus tas pats, ta pati mintis, tie patys charakteriai.

Tapk sąmoningas skaitytojas. Tik toks skaitytojas gali ką nors savarankaus parašyti. Tik šitoks smulkus ir atidus svetimų veikalų tyrinėjimas laiduoja pačiam savarankumą. Vadinasi, jau tuomet vargu ar prasiškerbs į tavą rašinį svetima mintis, vaizdas ir posakis. Sąmoningas skaitymas neleis taip lengvai savo ir svetimo sumaišyti ir geriau apsaugos nuo plagijato, kuris šiais, literatūrinio susmukimo, laikais plinta, kaip spekuliacija.

Prašau į kurią nors redakciją, o įsitikinsit, kokia tai biau ir šlykšti epidemija. Plagijoja visi, ypač jaunieji ir ypač poetai. Plagijoja pradėdant svetimą rašymo formą ir baigiant turiniu. Ir plagijoja dažnai — nepasakysiu, kad tyčia, bet visiškai nesąmoningai; ypač provincijos jaunikaičiai. Ir tai įvyksta taip: svetimas literatūrinis veikalas, nesąmoningai skaitomas, prašliaužia visiškai ištisas į sąmonę ir pasilieka ten begulys. Paskui ima raugytis ir šliaužti atgal — jau kaip naujas ir visiškai savas, net savo pavarde pažymėtas, o iš tikrųjų, pasirodo, tik svetimo kartojimas, netgi bemaž nepakeitus.

Jei šandie suplikacijas pailgintų, tad būtinai reiktų pridėti: nuo „Alijošiaus su Tamošium“ mėgdžiotųjų apsaugok mus Viešpatie! Patiko pigus paviršutiniškas įspūdis — ir teršia, kas tik netingi, ir sau galvas ir redakcijų stalus.

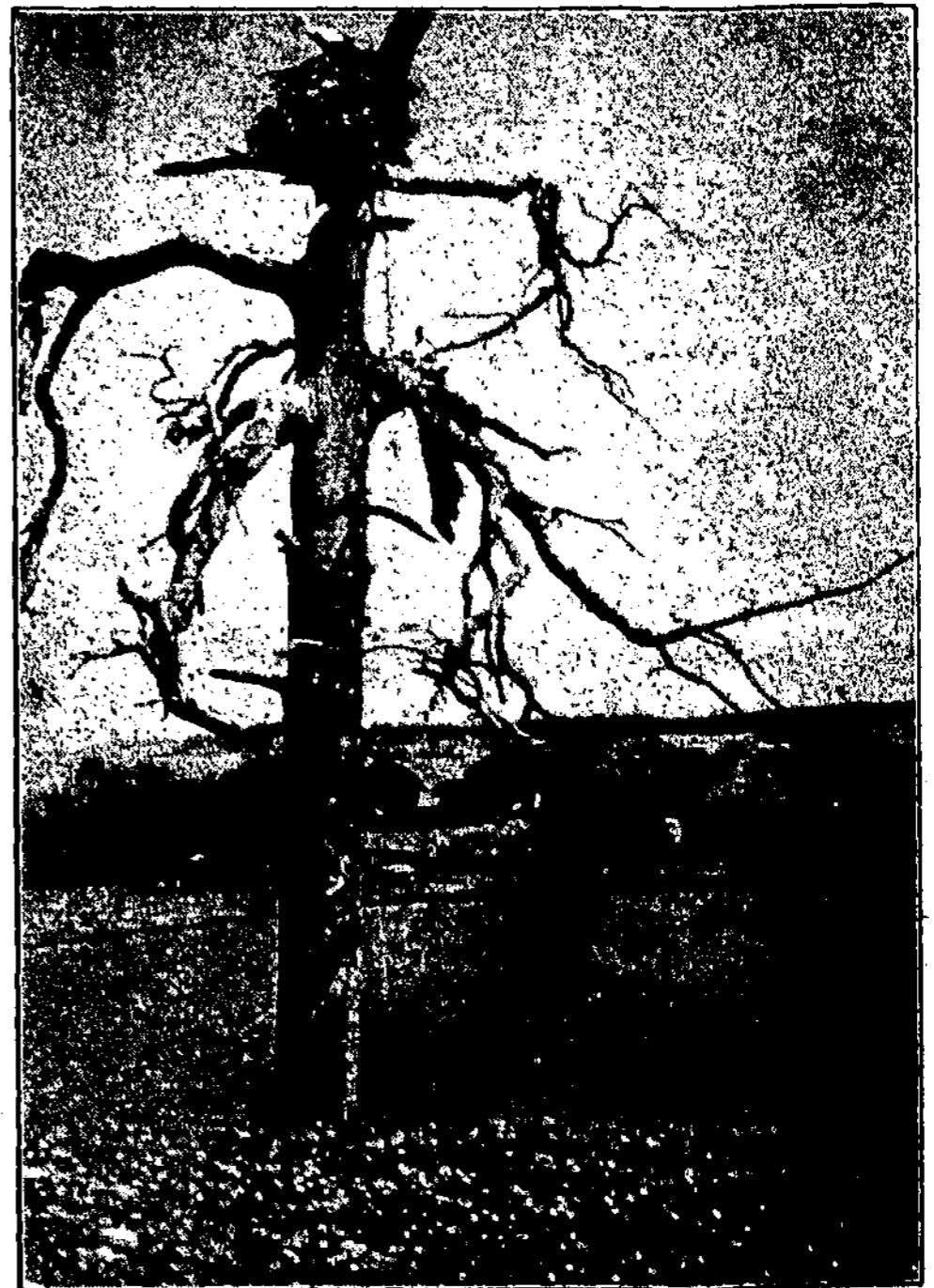
Pradėdamas rašyti, saugokis plagijato pikčiau, kaip žmogžudžio. Plagijatas juk irgi vagystė ir dar piktesnė inteligentiškesnė. Čia vagiama ne materialės gėrybės, bet žmogaus dvasios, sielos turtai; vagiama ne tik svetimo, bet ir sava garbė. Kokį darbą atlikai, taip ir įvertink; išvertei — rašyk vertimas, nurašei — nurašymas, sulietuvinai — perdirbimas.

Kas-ne-kas, bet rašytojas turi būti sąžiningiausias žmogus. Užtat, jei darbas nesavarankus, aiškiai atvirai ir pažymėk — pridėk sąrašą visų knygų ir autorių, kuriais naudojais. Taip daro kiekvienas sąžiningas

plunksnos darbininkas — daryk ir tu. Nebijok: blogiau nebus, negu kad padarei, ir blogiau neįvertins, negu kad parašei. Bet niekad nepadaryk tokios kvailystės — nepamanyk paslėpti knygą ir autorių, kurį apvogei: vis tiek suras. Knygos juk eina tūkstančiais, ir skaito jas ne dešimtis. Anksčiau ar vėliau viskas bus iškelta aikštėn. Ir baisiai nenorėčiau, kad tokio skaudalio susilauktum — jau visiškai subrendęs ir plačiai pagarsėjęs — kaip rašytojas. Juk taip atsitiko mūsų garsiajai rašytojai Vaidilutei Puidienei. Pasirodė, kad josios toks nuoširdus ir toks jausmingas veikalas „Kada rauda siela“ — plagijatas. Ir plagijatas menkas: nurašyta iš antraeilio vokiečių rašytojo — Cäsar Fleischlen von Alltag und Sonne, Gedichte in Prosa (žiūr. 4 Vėjų žurnalo 2 nr.). Jau rodė tokia knygą nebent tik vienas bibliotekorius kai kada pavarto, bet šit atsirado ir kitas, kurs perskaitė ir iškėlė viešumon. Gerai padarė: garbė tokiam žmogui! Juk mūsų J. Tumas buvo siūles tą Puidienės knygą, kaip lietuvišką šedevrą, į svetimas kalbas versti. Ot gardžiai būtų pasijuokę vokiečiai! Tai, mat, kaip plagijatas nužemina ne tik patį kaltininką, organizaciją (sakysim, žurnalą, laikraštį), bet kartais gali užgauti ir visą tautą.

Jaunuoliai, dažnai pasibaisėję, šoka į kitą kraštutiniškumą: jei taip lengva apsikrėsti, tad nieko neskaitysiu — ir būsiu originalus. Smarkiai klysta, kurie taip mano. Juk, bendrai, be jokios formos rašyti negalima, o kiekvieno literatūrinio veikalo forma jau yra tūkstančio prieš tai gyvenusių žmonių patyrimas. Šituo patyrimu tenka ir reikia naudotis, tik mokant — laisvai, o ne vergiškai. Todėl, kas nori būti originalus, turi skaityti ne maža, bet daug — kuo daugiausia — ir skaityti lukštendamas svetimą kūrinį, nagrinėdamas jį, stengdamasis suprasti kam kiekviena eilutė parašyta ir kokio ataveiksno (sugestijos) nori susilaukti iš skaitytojo.

Kpt. Balčiūnas.

Iš mūsų gimtinės vaizdų.

Vienas iš daugelio.

I

Jei kur šeimyna iškilmės kelia,
arba ateina metinės šventės, —
tai privažiuoja svečių svetelių:
broliai, bičiuliai, ar šiaip jau gentys.

Linksma ir geras! Kalbų visokių!
Pasidalina mintimis savo.
Skamba sėklyčios daina ir juoku,
jeigu svečių kur daug privažiavo!..

Visokių švenčių, ypač Velykų,
kiekvienas žmogus, kiekvienu laiku,
laukia ir skaito — dienų kiek liko,
taip lyg kadaise, būdamas vaikas.

Didesnio džiaugsmo negali būti,
kaip per Velykas margi kiaušiniai...
O jeigu kartais dar ir gegutė
pavasarinę atneša žinią!

Bet atsitinka ir kitaip kartais,
kaip štai, sakysim, pareigos didžios,
šioje dainoje priminti verta
ir pažiūrėti į tai atidžiai:

Jeigu, sakysim, po visą šalį
gali kas džiaugtis, nebet pavojaus,
nereik pamiršti, kad naktį šala
tas, kurs ramybės saugoti stoja!

Visi mes žinom, skaitom iš raštų,
jog nė minutei priešai nesnaudžia:
gali vergu vė šaliai atnešti
ir „Aleliuja“ varpinėj gaudžiant!..

II

Dar nė nebrėkšta, tik rytuos ėmė
palšėt neaiškiai bent kiek prašvitę,
tamsi statula šautuvu rėmės,
stovi sargyboj Dragašius Vytas.

Kažin kur toli namai mediniai...
apjuosia kiemą tvoros ir vartai...
Vaizduojas aiškiai namai gimtinės —
tenai taip gera būdavo kartais.

Prieš pačias šventes miestam nuėjo
ir atvirutę nupirko gražią:
du karveliukai skrenda pavėju,
o trečias laišką ratukais veža...

Sveikino tėvus, brolius, sesutę!
Nedaug, bet sklandžiai viską surašė;
o kitam kampe tos atvirutės:
„Daugailių paštas, Gabriui Dragašiumi“.

Dar ant kampelio prirašė smulkiai:
„Aš negalėjau parvykt Velykoms;
bus man nebloga ir čionai, pulke,
ir čia įdomių yra dalykų!“

Taip apie tai jam dūmojant tyliai,
nė nepajuto — diena jau švinta,
pirmieji saulės spinduliai kyla,
o jisai stovi ramus ir rimtas!

Tyli ir miestas, tartum apmiręs,
atrodo, šventa žemėj visoje —
net debesėliai pluoštais suiro,
baltai nubalę danguj sustojo.

Ir, rodos, niekas tylos bežadės
būt negalėjęs prikelt iš miego:
nė nejudėjo šakelės medžių,
gamta taip buvo visa paliegus...

Tik staiga pylės ir pasipylė,
džiūgavo varpas viską prikėlęs:
pavėkė kitas ir taip į tylą
nunesė džiaugsmą, o paskui vėlei —

Maži varpeliai ir „Aleliuja“.
Velykų giesmę priminė Vytui:
širdis sujudo, plaka lyg kūju,
sušnabžda lūpos: „Velykų rytas“.

Girdisi varpas; jam dega akys,
visokios mintys galvoje skraido,
bet prisiminęs, ką brolis sakė,
lyg vėl negirdi nė jokio aido:

III

Mena, kaip šiandien, kalbėjo brolis
už jį vyresnis dešimčia metų,

kad bolševikai buvo užpuolę,
pagrobtas kraštas vargo tiek matė!..

Brolis, dar jaunas, to nepakėlė,
lietuvių pusėn nusprendė eiti, —
Prieš pat Velykas, Verbų nedėlioj,
švenčių nelaukęs išvyko greitai.

Šuntakiais ėjęs per naktis vienas,
frontas iš ten, mat, buvo nearti, —
jeigu pagautų, tai tuoj prie sienos,
arba galėjo net ir pakartit!..

Gerai žinojęs kelią iš karto,
bet kai užėjęs vietas neaiškias,
jau nebebuvo kelionė sparti, —
visur patruliai saugo ir vaikšto...

Labai išvargęs ir šaltį kentęs,
naktimis bastės visą savaitę:
mintim gyvenęs, kad tik lig švenčių,
padedant laimei frontą praetit!..

Momentas buvęs patsai sunkiausias —
kaip nors tą naktį frontą prasmukti:
baisu taip buvę, bet nesiklausęs,
nors abejojęs: kur geriau sukti?

Velykų rytą, jau ėmę aušti,
saugiai praėjęs patį pavojų:
niekas nematę, net gi ir paukštis
neskridęs, einant pro tamsų gojų.

Tik kažkur toli sūviai traškėję
ir kelios kulkos zvimbę pro ausį,
bet jisai linksmas tada jau ėjęs —
jautė, mat, vietą pulke tuoj gausias!

Taip viską menant, diena atslinko,
saulė pakilus šypsotis prašė, —
pavasarinis ūpas aplinkui...
Baigė sargybą Vytas Dragašius.

O kareivinėn, kai grįžo vėlei,
ten visi sėdo prie bendro stalo:
Velykų pietus kareiviai kėlė —
kalboms visokioms nebuvo galo!..

Jonas Giria.

—Nutilo jūrcs, nurimo bangos—
Velykų giesmių klausosi dangus...

Pavasario potvynis.

Malūnas.

Niekas nemanė, kad tokią svarbią rolę teks suvaidinti tam senam, visų apleistam malūnui, kuris stovėjo prie kaimo, it žvalgas, ir stebėjo kas dedasi jo apylinkėse, o svarbiausia, artimam miškelyje. Jau buvo jis be sparnų, tik stovėjo, kaip paminklas, iš anksto pastatytas tiems, kurie atidu s prie jo savo gyvybę. Stovėjo jis, žiūrėdamas į aukštį, ir tartum juokėsi iš tų, kurie galvojo apie jo sunaikinimą, nes tai buvo savotiška pilis. Tik išėik iš miškėlio, tuoj apipila visą lauką zvambiančiom kulkom. Kada nors pajunta, kad esantieji miškelyje susirūpino jo likimu, tai, rodos, kad kokia trigalvė hydra per visas tris žiotis pradeda spiaudyti ugnim. Taip atrodė, kad jis toj vietoj stovės amžinai, bet likimo buvo kitaip lemta.

Pamiškėje...

Buvo miglota žiemos naktis. Tirštos miglos slinko pažeme, tartum norėdamos ką paslėpti, šaukiančius kaime balsus nuslopinti. Rodos visą pasaulį, savo galingais sparnais uždengusios, jos užmigdys, bet Juozas buvo gyvas. Stovi Juozas pamiškėj, šautuvą tvirtai rankose turėdamas, lyg kiekvieną momentą jo gali prireikti; žiūri į tolį, ar niekas neatslenka, koks nors nelauktas svečias, bet per miglas nieko nemato, tik girdi artimam kaime gal riksmą, gal dainavimą — tai girtų bolševikų balsai. Jau jis su jais apsiprato. Prisiminė Juozas sau netolimus sodžiuje pergyventus laikus, savo draugus, išlydėjimą jo į savanorius, mylimos Nastės verksmą — visa tai jam sukosi galvoje. Manė, kaip jį džiaugsmingai sutiks grįžtantį iš kariuomenės ta, kurią jis taip myli, apie kurią tiek svajoja, dėl kurios, rodos, visą gyvenimą atiduotų, kad tik ji būtų laiminga. Galvojo, kaip vėl galės susitikti ten... sode prie beržo, ir vėl

jai gales šnibzdėti meilės žodžius. Apie tai, kad jis gali iš kariuomenės negrįžti — ta mintis jam visai į galvą neatėjo, nes jis buvo pasiryžęs nugalėtoju grįžti namo. Gal ilgai būtų jis apie tai svajojęs, kad ne pasikartoję bolševikų garsai. Tik staiga sujudo, rodos, įgeltas, suspaudė tvirčiau šautuvą, manydamas, kad prie jo kažkas slenka, bet apsidairęs nusišypsojo ir užkaito, tartum savęs gėdindamasis dėl išgąščio. Jis jautė, kaip per jį perėjo maloni šilima... Vėl pasikartoję balsai jį supykino. — Na, jūs prakeikti nieksai, jau, tur būt, artinasi jums galas, kad taip siuntat — prašnibzdėjęs išmeigė akis į tą pusę, kur stovėjo malūnas.

Juozas vėl paskendo mintyse, bet dabar jau apie ką kita. Jo akys žibėjo, ir jam darėsi neramu. Pažvelgus į jį galima buvo atspėti jo mintys, išskaityti jo veido išraišką — tai buvo mirtį lemias planas. Jis žiūrėjo, išmeigęs akis į vieną tašką, į malūno siluetą, ir dėstė sau mintis, rodos jis dabar viską matė ir žinojo — jis žinojo, nes buvo die- ną į tai išžiūrėjęs, apie ką dabar mąstė. Galvojo: pryšakinėj malūno pusėj langas užkaltas, tik prakeiktas kulkosvaidis kyšo, kairėj — taip pat, ir truputį toliau nuo malūno sargyba; dešinėj — langas, kulkosvaidis, sargybinis, bet... langas neužkaltas... gerai, tik čia sargybinis, ten toliau taip pat, bet šianakt migla — viskas galima. Tik staiga, bedėstydamas planą, girdi iš šono:

— Šliap, šliap, šliap... — ateina per sumirkusį sniegą.

Suspaudė šautuvą tvirčiau ir laukia, tik pamatęs per miglas atjudant du tamsius pavidalus suriko:

— Stok! Kas ten?

— Karys! — atsakė nepažįstamas ir ėjo artyn, bet Juozas, išgirdęs balsą, pažino, kad ateina sargybos viršininkas su nauja pamaina.

Grįžęs Juozas jau rado kai kuriuos miegančius, ir pats pavalgęs nutarė atsigulti, nes po sargybos valandų jautėsi truputį pavargęs. Dar truputį pajuokavęs, pakalbėjęs su draugais, atsigulo. Tik, rodos, akis sumerkė ir tuojau per miegus išgirdo:

— Kelkt! — tai kuopos vado balsas.

Kai visi buvo pasiruošę, vadas susirūpinęs, bet šaltu, pasiryžimo balsu tarė:

— Vyrai! Gana jau mums kęsti, šianakt žūt būt turim paimti tą prakeiktą malūną, o šiandien kaip tik miglota naktis. Jau gana jie prisiplėšė mūs tėvų turtų, dabar tegul keliauja velniop, iš kur atėję. Tik, vyrai, reikia išspręsti sunkus uždavinys, o jo išsprendimui reikia drąsos, šaltumo ir didelio pasiryžimo. Tam reikia dviejų vyrų, kad pasiųstų pora granatų per langą į malūną — tuomet mes paimsim be nuostolių, o juos visus suvarysim į maišą. Aš nurodysiu kur yra sargybos, kur eiti ir kaip veikti, tik pakartoju: *reikia drąsos, šaltumo ir pasiryžimo*. Tad, vyrai, kas iš jūsų tą darbą mėgins atlikti, o jeigu neatsiras tokių, tai aš su kuriuo nors turėsiu eiti, o jūs be manęs tuomet turėsit pulti kaimą.

— Aš! — atsiliepė Juozas.

— O aš būsiu antras — suriko Stasys. Juozo draugas, grįžęs iš sargybos, rodos, kad kitas kas greičiau neatsilieptų.

— Gerai, vyrai! — pasakė kuopos vadas.

Po valandėlės kuopa žygiavo: viena jos dalis į kairę kaimo pusę, antroji — į dešinę, o trečiai daliai vadovavo pats vadas; jie turėjo pulti malūną.

Vadas su Juozu ir Stasiu ėjo pryšaky būrio, ir jiems dėstė planą, kuriuo turės pasiekti savo tikslą. Juozas su Stasiu klausė ir kiekvieną vado žodį, rodos, ryte rijo, nes

žinojo, kad nuo jų šiandieninio pasisekimo pareis visos kuopos pasisekimas.

Visas būrys ėjo tyliai, nekalbėdami, nejuokaudami, bet su tvirtu pasiryžimu laimėti, nors tektų prieš save ir dešimtį susitikti.

— Štai mūsų skyrimosi vieta. Tai, vyrai, kaip sakiau.. Ligi pasimatymo... — Vadas, tyliai taręs, paspaudė abiem rankas.

Juozas su Stasiu, atsiskykę nuo kuopos, toj vietoj kur neseniai stovėjo sargyboj, greitai nužingsniavo.

Vadas savo būrį išsklaidė ir traukė per miglas iki nurodytos vietos, kur turėjo sustoti ir laukti veikimo momento.

Niekur nieko nebuvo girdėti, visur tyła, rodos, vien tik dėlto, kad paskui iš tos tylos virstų tikras pragaras. Visi sugulę laukė... tik vieno sprogo, ir viskas baigta. Dešinėj ir kairėj nebuvo girdėti jokio triukšmo, tik kažin kur toli retkarčiais pasigirsta duslus sūvis.

Juozas su Stasiu slinko artyn. Girdėjo jie vienas antro širdžių mušimą: taip smarkiai mušė, tartum norėjo iš krūtinių iššokti. Jau mato per miglas tuos krūmus, medžius ir... neaiškia sargybinio statulą — lygiai kaip vado sakyta.

Krūmai pasibaigė; dabar reikia eiti plynu lauku iki kitų krūmų ir, apsidirbus su sargyba, kuo greičiausiai prie malūno, o paskui... aišku. Dar kartą patikrino šautuvus ir pasitaisė kabančias prie diržo granatas. Stasys jau norėjo žengti, bet Juozas jį sulaukė ir prisikišęs prie ausies prašnabzdėjo:

— Stasy, daugiau nė žodžio, o žiūrėk, kad nepražiopsotume.

— Na, einam, aš neapsiriksiu, nebijok!

Abu draugai, truputį prasiskykę, traukė artyn. Juozas slenka ir žiūri, kad tik tas prakeiktas nepamatytų. Jau prislinko arti ir mato, kaip stovi bolševikas, atsirėmęs į medį ir, laikydamas rankas ant šautuvo tūtos, nulenkęs galvą snaudžia. Pasiziūrėję viens į antrą suprato, kas reikia daryti; slinko artyn, rodos, grindimis pirštų galais. Kaip tik ir sniegas negirgžda — atodregis. Jau arti, jau, rodos, girdi ir mato, kaip jis kvėpuoja. Tik slenka, tartum du liūtai prie savo aukos, tik, rodos, vienas šuolis... ir jau auka naguos. Jau keletas žingsnių... grumstas po kojom... sugirgždėjo sniegas ir batai... Sargybinis pakėlė galvą ir stvėrėsi už šautuvo, bet tuo tarpu Stasys... neapsiriko.

Kada auka gulėjo ties kojomis, abu atsitūpę paklausė ar nieko negirdėt; tas prakeiktas malūnas, rodos, lyg Babelio bokštas ištyso, net debesis remia.

— Na, pusė jau atlikta, o dabar greičiau pirmyn, — prašnabzdėjo Juozas, ir abu susikūprinę greit nuėjo. Dabar jau ėjo kairėn prie malūno, laikydami rankose po granatą, tik vienas truktelėjimas ir baigta... Jau, jau arti... jau atskiria malūno langą per miglas. Juozas stuktelėjo Stasiui ir parodė į granatą; Stasiui to užteko. Jau arti. Stabtelėjo, gerai apsidairė... — sargybinis. Abu susirietę susitraukė į krūvą, kad iš tolo atrodytų koks kelmas.

— Stasy, žiūrėk, kai nueis už malūno į kitą pusę, tai abu pirmyn... per langą ir atgal už tų medžių. Laukia.. Sargybinis pavaikščiojęs vienoj pusėj nuėjo aplink.

— Pirmyn... — sušnabzdėjo Juozas.

Abu, kaip įgelti, pašoko. Bėga... bėga... stabtelėjo, dirstelėjo viens į kitą, nutvėrę už granatos virvutės patraukė, ir vienas... du... ir abu, kaip vienas, sviedė per langą.

— Neapsirikom! — prašnypstė Stasys per dantis. Ir pabėgėję už netoli suverstų rąstų nusjtvėrę šautuvą atsigulė. Tuo momentu sargybinis, išgirdęs bėgančius, suriko:

Kto tam? — bet jam nespėjus pasakyti tų žodžių tik...

Driogst, driogst — rodos, kad pragaras sprogo. Išsi-pylė per langus ugnis, o vėliau nudriogsėjo, kaip perkūnas, ardydamas nakties ramumą.

Tuo tarpu pasigirdo malūne vaitojimas, o kaime rik-smas ir begalinis šaudymas, o nuo miškelio pusės galin-gas valio.. Galima buvo atskirti iš karto vado žodžius:

Vyrai, pirmyn! Valiol!

Po to dešinėj ir kairėj kaimo pusėj tą pat pakartojo ir, rodos, trys bangos liūliuodamos artinosi laukais prie kaimo.

Granatomis puola priešą.

Netikėtas iš visų pusių užpuolimas ir dar liepsno-jantis malūnas bolševikų tarpe sukėlė didžiausią paniką. Vieni rėkė, kiti šaudė, patys nežinodami kur. Jau vadas su savo dalimi buvo visai arti kaimo, kai šiek tiek atsi-peikėjęs bolševikų grupė bėgo prie medžių, už kurių gu-lėjo Juozas su Stasiu. Pastebėję, kad atbėga bolševi-kai, prisileido arčiau ir, „išsitraukę po „pyragą“, svie-dė jiems priešais. Čia vėl netikėtai sutikti pasileido bėg-ti atgal.

Čia pat pribėgo ir vadas su savais, ir visi, kaip vē-sulas, nudūmė į kaimą, šaudydami.

Iš malūno langų jau nebežybčiojo kulkosvaidžių ug-nis, bet per langus veržėsi dūmų kamuoliai, susimaišę su liepsna. Malūnui degant, kaime buvo chaosas, tartum ka-tilas virė.

Rytui brėkstant, kaimas nutilo, o malūno — tos bu-vusios tvirtovės — teliko tik nuodėguliai ir krūva plytų.

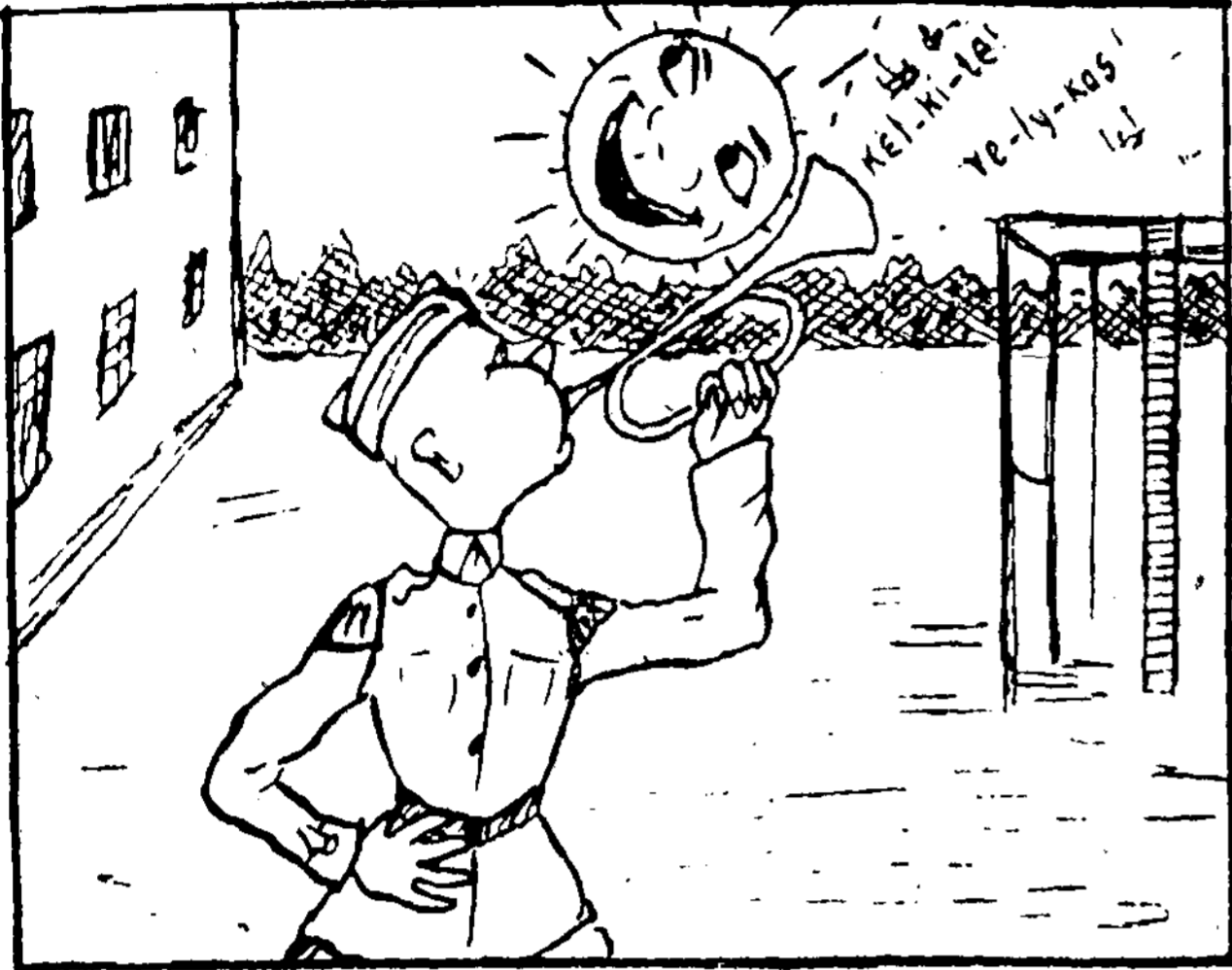
Bolševikai daugiau į ten nebegrižo — jau jie buvo toli. Priešas buvo nugalėtas. Juozo su Stasio krūtines, grį-žus namo, dabino Vyties kryžiai.

V. R — tis

Velykų kiaušiniai.

Kai mums visiems gerai pažįstamas kareivėlis Pranas parvažiavo namo, į kaimą, kad Velykų šventės atšvęstų gimtoji šalyj, visas kaimas lyg pamišo. Visi tą tik ir tedarė, kad aplinkui Praną šokinėjo. Kiek tik buvo kaimynų ir šiaip gerų pažįstamų, vieni per

kitą kvietė Praną pas save. Siūlė įvairių vaišių. Girdė. Kuo tik kas beišgalėjo. O visi vyrai iš pykčio nagus nukramtė taip, kad net nė jokie menko ženklai nebeliko. Atrodė, lyg taip jau ir būtų buvę visi sutverti. Be nagų.

Dėl to, kad visos žmonos ir šiaip moterys savo tikrųjų vyrų nebežiūrėjo. O tik aplink Praną sukosi.

— Nes, — sako visi, — jis dabar mūsų gynėjas ir brangus užtarytojas! Jis, snarglys toks, kartu su mumis kiaules ganė, o dabar, žiūrėk, pasidarė didelis veikėjas ir ant tėvynės aukuro lieja savo vienintelį brangų kraują!..

O Pranui tas viskas tik nusispiaut. Nė žiūrėti nieką nenori. Ir nė kiek nesirūpina, kad kaimo moteriškoji dalis dėl jo galvas pametė.

Pranui tas nė kiek netgi nerūpi. Dėl to, kad Marytė jokio dėmesio nekreipia. Net Velykos ne Velykos.

— Maryt, — sakydavo Pranas, — pati žinai ir aiškiai numanai, kad tave vo kaip myliu! — Ir čia kažkodėl Pranas suduodavo sau kumštį į krūtinę. — Tai kam gi ožiaujies ir ragus statai? Dėl kokios priežasties?

O Marytė vis kaip savo, taip savo kartoja:

— Ach, — sako, — netikiu aš jokia tavo meile ir bendrai visi vyrai esat dideli latrai! Dėl to ir nesirodyk man į akis. Nenoriu!

— Marytė! — prašydavo Pranas. — Nu padaryk malonumą: padėk savo ranką ant mano širdies! Pamatysi kokia ji karšta ir kaip liepsnoja meilė! Nu, pabandyk tik!..

Bet visi prašymai nieko negelbėjo.

— Nenoriu! Netikiu, ir — viskas! — įsikando Marytė.

— Ech, sunkus to kareivio gyvenimas! — graužėsi Pranas. — Negana to, kad mieste galvą guldai už savo kraštą, dar į kaimą parvažiavus niekas netiki tavo žodžiams!.. Tfu... Ir įrodykit dabar jai tikrais faktais, kad nori!..

Graužėsi Pranas, graužėsi. Vaikščiojo visą laiką galvą nuleidęs ir į žemę žiūrėjo, kaip ir pridera įsimylėjusiam, ir nors visos bobutės aplink jį raitėsi, jis nė ūso nepasuko į jų pusę.

Nors, tiesą kalbant, ūsų jis nė neturėjo

Ir štai, staiga, pasitaikė faktas, kurs įrodė, kad visi šitie Prano žodžiai buvo tikri, ir kokia liepsna liepsnojo jo širdis.

Velykoms visi sunėšė visaip dažytų kiaušinių. Pranui įteikė. Buvo žalių ir raudonų. Ir tokių, žinote, kuriuos svogūnų lapuose dažo. Daugiausia, žinoma, buvo raudonų.

Ir, nežinau, ar tyčia, ar netyčia, vieną raudoną kiaušiniį Marytė jam irgi padovanojo.

Gal taip sau. O gal todėl, kad mada kaime buvo raudonus kiaušinius Pranui dovanoti. Ir žalius, taip pat.

— Imk, — sako Marytė. — Valgyk į sveikatą!

Bet Pranas nesuvalgė. Negražu net būtų, gėda būtų man už savo herojų prieš brangius skaitytojus, jei būtų jis tą kiaušiniį suvalgęs.

Todėl jis jo nesuvalgė, kaip kitus, bet įsidėjo į svarko viršutinį kišenių ir nešiojosi jį taip. Tiesa, kišenių nelabai vaizdingai atrodė. Nei iš šio, nei iš to kažkoks kalnagubrys toj vietoj, kur, kaip sako medicinos knygos, yra pas žmogų širdis.

O arčiau pasižiūrėjus — paprastas, raudonas Velykų kiaušinis.

Nešiojosi jis tą kiaušiniį vieną ištisą dieną. O kitos dienos vakarą Marytė susitiko. Už rankos ją paėmė. Ir sako:

— Paklausk, Marytė, kario Prano žodžių ir nužeminto prašymo. Ir nors tu netiki nė ant cento mano karštai liepsnojančia meile, bet padaryk tą vienintelį malonumą: einam ir suvalgykim tą kiaušiniį abu drauge, kurią aš jau visą dieną ant savo liepsnojančios širdies nešiojau!

Marytė paklausė kario Prano žodžių. Atsisėdo abu prie trobos. Ant gonkelių išsiėmė karys Pranas

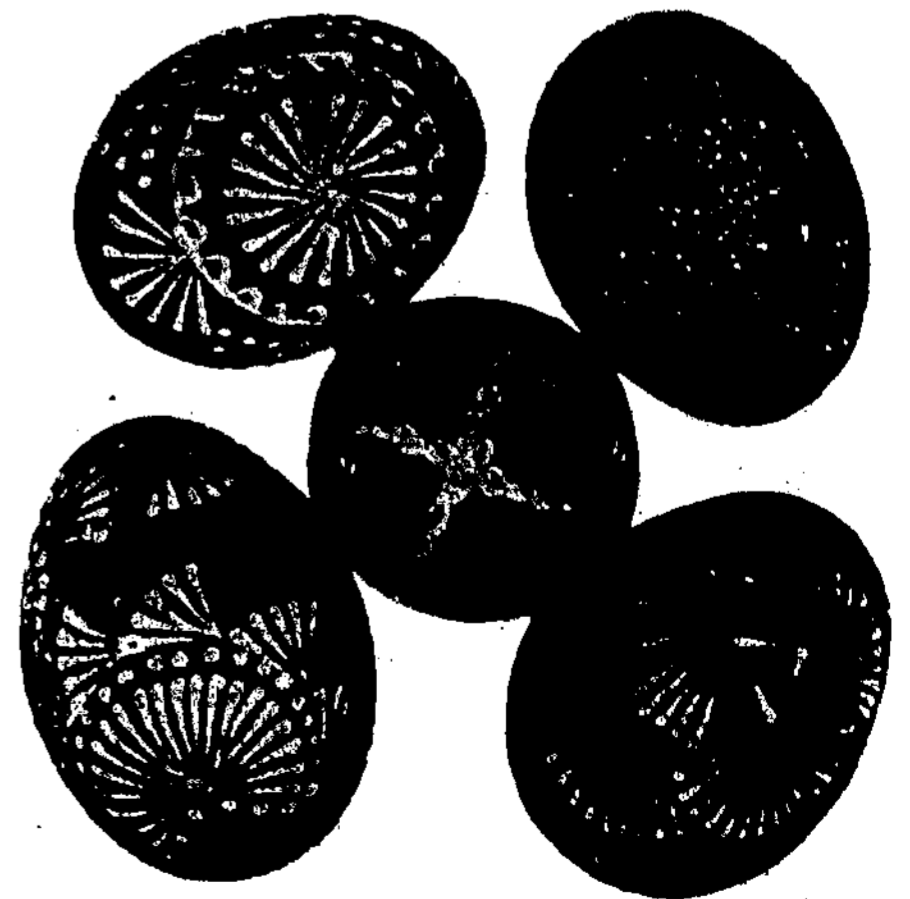
mums visiems gerai pažįstamas, tą istorišką kiaušiniį iš kišenės. Pradaužė jį į tas gonkas ant kurių jie sėdėjo. Ir duoda Marytei:

— Dabar nulupk jį ir pusę suvalgyk, o antrą pusę man! Vardan mūsų draugystės.

Marytė pradėjo lupti kiaušiniį. Jau valgyt bando. Ir čia staiga pašoksta išsigandusi ir rėkti pradėda.

— Jėzus Marija! — rėkia. — Viščiukas, o ne kiaušinis!

Pažiūrėjo Pranas nustebeš. Ir mato: iš tikrųjų guli sau viščiukas labai gražioj pozoj ir nieko nedaro.

Paėmė čia karys Pranas, iš Kauno, Marytę už rankos ir sako iškilmingu balsu:

— Dabar jau, Maryte, kaip sau nori, bet prieš tokį aiškų likimo pirštą, net tu negalėsi abejoti. Dabar jau visi tavo abejojimai baigti. Ir nors pirmiau tu mano meile netikėjai, bet dabar turi patikėti. Argi nematai: tik vieną dieną kiaušinį ant savo liepsnojančios širdies panešiojau, ir nuo tos liepsnos viščiukas išsiperėjo... Štai ką reiškia amžina ir uginga meilė, kuri iš savęs tokią ugnį leidžia. Štai, Maryte, kur, tavo abejojimai visi turi išnykti, prieš šį aiškų faktą!

Po šitos momentui pritaikintos kalbos Marytė tikrai suminkštėjo.

— O bala jį žino — pamanė. — Gal ir tiesą

kalba, jei širdis taip karšta, kad net viščiukus išperina... per vieną dieną...

Pačiai irgi juk, žinoma, malonu. Visos bobos apie jį sukosi, o jis visom nosį parodė. Tik ją išrinko.

Kitą dieną, ir ne tik kitą, o ir visas sekančias, kol Pranas kaime buvo, abu jie su Maryte visą laiką susikabinę vaikščiojo. Nes ji daugiau niekuo neabejojo. Ir netgi pasižadėjo laukti jo iš kareivių grįžtant. O paskui... — nu, paskui patys numanot..

Pranas džiaugėsi ir laimino Velykų kiaušinius. Linkiu visiems Pranams to paties, ir linksmų Velykų švenčių! Taip pat ir ne Pranams!

Liūnė Janušytė.

Feljetonas.

Pamplionies norai išsipildė.

Pasakykite, brangūs kareivėliai, kurį iš mūsų kariuomenė nepataisė?

Nueina mūsų broleliai į kariuomenę šleivi, kreivi ir kuproti, o išeina, lyg nuprosavoti: tiesūs, drąsūs ir akys mėlynos.

Tai ot aš ir sakau, brangūs mano kareivėliai, kad Pamplionį, gal pažįstate, jis nuo Ukmergės. Kai atvyko į naujokų ėmimo komisiją, tai tiesiog nieks nė žiūrėti į jį nenorėjo.

— Koks tu gali būti kareivis, jeigu tavo kelnės nusmukę.

Pamplionis tik paraudo. Negražu jam, kad jis, būdamas pirmutinis kaime tarp jaunuomenės vyrukas, tokiais rūsčiais žodžiais buvo pasveikintas. Tiesiog užraudo vaikinai — nūr kur akių dėti.

Bet Pamplionė labai norėjo įstoti į kariuomenę. Mat, jis iš mažens troško įgyti karo mokslo, idant per jį išeitų į žmones, kad negalėtų iš jo juoktis kaimo bobelės. Juoba, kad dabar kaimo bobelės nedavė jam ramumo. Jos dainavo:

Pamplioni, Pamplionėli —
Tu nebūsi kareivėlis.

Panašios dainos žeidė Pamplionies jausmus, ir jis nutarė žūt-būt įstoti kariuomenėn. O čia lyg tyčia 1908 m. gimęs. Tais metais gimusių vyrus šaukia į naujokų ėmimo komisiją.

Apsidžiaugė Pamplionis. Tiesiog aprašyti negalima, kaip apsidžiaugė

Iš pradžių Pamplionį nelabai į kariuomenę norėjo priimti, bet kadangi jis su ašaromis akyse maldavo, tai jo pasigailėjo ir priėmė.

Jeigu ne iš po armotų varles baidyti, tai bulves skust. Bet Pamplionis su viskuo sutiko. Jis tiesiog verkė iš džiaugsmo.

Kariuomenėn eiti Pamplionis dar ir todėl norėjo, kad jis mylėjo Magdutę, kuri su neatsitarnavusiu kariuomenėj nė kalbėti nenorėjo.

Tokius, kurie neatsitarnavę, Magdutė į akis snargliais ir piemenimis vadindavo. Štai kokia buvo Magdutė.

Kariuomenėj išmokė Pamplionį tiesiai vaikščiot, drąsiai žiūrėti į akis, rankomis sliuogti slidžia karčia, verstis per trapeciją ir daug kitų nematytų naudingų dalykų.

Kai pabuvo pusantrų metų kariuomenėj, tai po to Pamplionies nebepažinsi. Tiesus, gražus ir akys mėlynos. Nors prie žaizdos dėk. Kalbėti pradėjo suprantamiau, ir balsas pasikeitė.

Kai parvažiavo į kaimą, tai Pamplionies tėvai atsidžiaugti negalėjo. Vyras, kaip ažuolas, akys mėlynos, per tvorą peršoka, o su Pagermonių Magde tai ir šnekėti nenori. Vot kaip.

— Kariuomenė, brolyti tu mano, — kalbėjo Pamplionies tėvas, sėdėdamas už stalo — tai taip sakant, lyg ir bažnyčia. Kad atsinaujino, tai atsinaujino mano sūnus. Joki daktarai nebūtų taip išgydę, o čia visai dovanai tokį vyrą subudavo, nors prie ronos dėk.

Pamplioniui pavydėdami, daug dažar mūsų kaimo bernelių nori savanoriais stoti į kariuomenę. Kiekvienas nori būti, kaip ažuolas.

Antanas.

Kareivių žaidimas. „Aklas aklą“ muša.

Tunelis po Lamanšu.

Gal kai kam iš mūsų skaitytojų jau teko skaityti, o kam neteko, patartumėm perskaityti vokiečių rašytojo B. Kellermano romaną „Tunelis“. Tame romane nupasakojama savotiška fantazija – ateities žmonės veda tunelį tarp Europos ir Amerikos. Tai, žinoma, tik graži fantazija, bet dabar daug kalbama ir rašoma apie kitą tunelį, tiesa, ne tokį didelį, bet vis tik didžiausią pasaulyje, kurs eis po jūros dugnu ir tęsis per 50 km. Kalbu apie tunelį, projektuojamą po Lamanšo sąsiauriu, kurs jungs Prancūziją su Anglija.

Tunelio istorija.

Tunelio sumanymas po Lamanšu toli gražu nėra naujas. Apie jį jau buvo manyta daugiau, kaip šimtą metų. Jau 1802 metais prancūzų inžinierius Mathieu buvo sudaręs projektą praveisti požeminį kelią tarp tų dviejų didžiųjų Europos valstybių. Suprantama, kad jis galvojo apie kelią, kuriuo važinėtų tik dillžanai, nes apie gelžkelius tuomet dar niekas nė negirdėjo.

Projektas atsirado Amieno taikos pasirašymo metu, kada daugelis tikėjo, jog tarp prancūzų imperatoriaus Napoleono ir anglų valdžios santykiai tikrai pagerės, o tunelio pravedimas būtų savo rūšies abiejų tautų susitarinimo išrodymu. Deja, idilija neilgai truko, ir tunelio projektas buvo greitai užmirštas.

Jis buvo atgaivintas po trisdešimt metų kito prancūzų mokslininko Tomo de Gaurono. Tai buvo labai originalus žmogus.

Revoliucijos metu emigravo, gyveno Olandijoje ir buvo žinomas ne vien tik, kaip mokslininkas ir politikos veikėjas, bet dar kaip sportininkas ir bendrai plačios fantazijos asmuo: jis pats, būdamas jau pagyvenęs, nepabijojo pasinerti į jūros dugną, kad išlirtų dugno žemės sluoksnio rūšį; jis sudarė dvyliką įvairių statybos projektų, iš kurių įdomesni projektai tai tilto per Lamanšą ir tunelio po Lamanšu.

Trečią kartą tunelio projektas išplaukė viršun po 1871 metų vokiečių prancūzų karą. Tunelio projektu ypač interesavosi prancūzai, nes jų apskaitymu, tunelio pelnas galėtų užmokėti dalį vokiečių užkrautos kontribucijos. 1874 m. Versalės Kongresas priėmė įstatymą, suteikiantį pajūrio žemės ploto koncesiją vienai prancūziškai bendrovei, kuri turėjo praveisti tunelį iki pusės sąsiaurio, palikdama kitą darbo pusę anglams. Buvo pradėti net paruošiamieji darbai – iškasta keletas šulinių ir viena požeminė galerija.

Anglų inžinieriai padėjo prancūzams sustatyti projektą visuomenė palankiai priėmė tunelio idėją. Įsisteigė angliškoji Tunelio statybos būvė. 1876 metais anglų valdžia sutiko pasirašyti su prancūzų valdžia sutartį, reguliuojančią tunelio statybą ir eksploataciją.

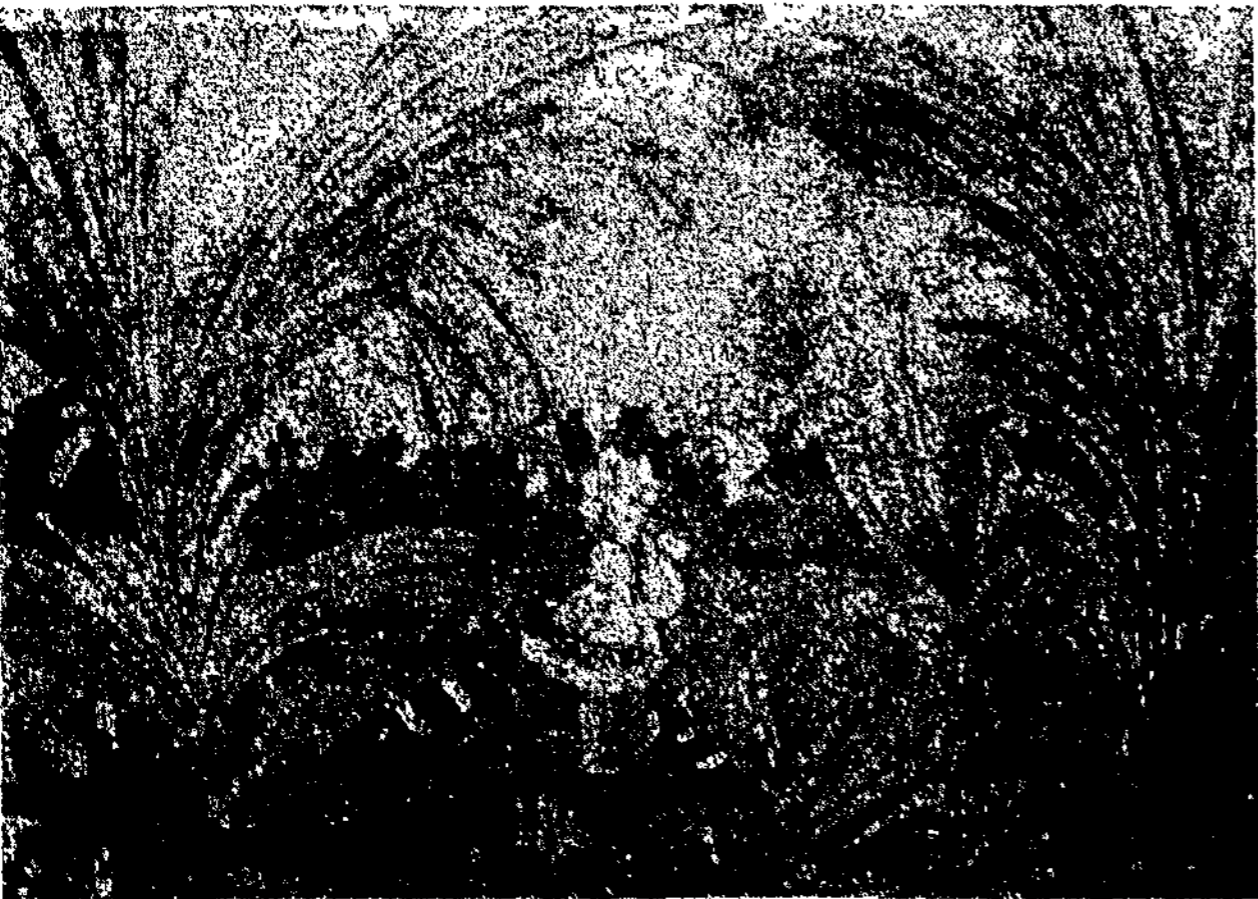
Bet ir šį kartą teko nusivilti. Angliškoji Tunelio statybos būvė nesulaukė leidimo pradėti darbus, o prancūziškoji -- buvo priversta juos nutraukti.

Po to tunelio klausimas dar buvo iškeltas keletą kartų pradžioje dvidešimtojo amž., bet vis be pasisekimo.

Pagaliam visai neseniai tunelio projektą atmetė Lloyd Džordžas ir Ramsay Makdonaldas. Nuo pradžios dvidešimtojo amž. iki paskutiniųjų dienų tunelis po Lamanšu anglams pasidarė savo rūšies bauba.

Kodėl Anglija pabūgo tunelio.

Pamatinė priežastis, dėl kurios Britų valdžia priešinosi prieš tunelio pravedimą po Lamanšu, buvo strategiško pobūdžio.

B. Didžiokienė.

Pasaka.

Anglija džiaugiasi, turėdama laimės gyventi saloj. Toji padėtis buvo priežastimi jos galingumo. Apsaugota jūros, ir būdama vandenų šeimininkė, ji visada galejo išlaikyti visišką savo nepriklausomybę ir atmušti visus žemyno galiūnų puolimus. Prieš Angliją buvo bejėgiai Pilpas II su savo nenugalima armada, Liudvikas XIV ir Napoleonas I.

Galinga savo nuošalumu ir nerizikuodama būti užplūsta priešų kariuomenės, Anglija vengė turėti didelę kariuomenę, o tas lėšas, kurias kitos Europos valstybės leidžia ginklavimuisi, ji panaudojo savo kolonijų skaičiui didinti.

Pravedus tunelį, Didžioji Britanija nustotų buvus sala, pasidarytų pusiasaliu ir stragedijos atžvilgiu susilygintų su kitomis Europos valstybėmis. Tie argumentai pirmą kartą buvo pavartoti 1882 metais. Tuo laiku į parlamentą buvo įneštas bilis (įstatymas) apie tunelio pravedimą. Atstovų dauguma buvo palanki, bet komisija, kuriai buvo pavesta referuoti tą įstatymą plenumo posėdy, paklausė maršalo Wulseley nuomonės. Pastarasis buvo labai griežtas: jis pareiškė, kad tunelis sudarytų rimtą Anglijos saugumui pavojų. Nuo to taško nieks negalėjo nuraminti Anglijos generalio štabo baimės.

Bet prieš metus padėtis kitejo. Sir William Bufl, konservatorių partijos atstovas ir nenuilstamas tunelio pravedimo apaštalas, per paskutiniuosius penkiasdešimt metų vėl pradėjo kompaniją ir šį kartą su didesniu pasisekimu. Jį palaiko žymus visų trijų partijų parlamento atstovų skaičius, ir neseniai įvykęs balsavimas parodė, kad tunelio idėja turi parlamente daugumos pritarimą. Šiandie klausimas statomas visai kitoje plotmėj, negu prieš keletą metų. Milžiniška aviacijos pažanga, vis didėjantis oro susisiekimas bent iš dalies panaikina Anglijos nuošalumą.

Kaip bus vedamas tunelis.

Neliesdami technikos pusės, galima pasakyti, kad nusimaną tuo reikalu žmonės tunelio statybą įsivaizduoja taip: Prancūzijos pusėje tunelis prasidėtų ties Sanga to pajūrio skardžiam ir išeitų Duvro uoste Anglijoje. Tunelis eis 60 metrų gilumoje ir bus išgręžtas kietame kreidos sluoksnyje. Jis bus 59 kilometrų ilgio. Galimas daiktas, kad bus kasama ne vienas, bet du lygiagrečiai tuneliai, tai sudarytų geresnes sąlygas ventilacijai ir netrukdytų judėjimo, kadangi traukiniai vienu tuneliu eitu į vieną galą, antroju į kitą.

Tuo būdu tunelis susidėtų iš dviejų cilindriškų tunelių, atskirtų vienas nuo kito penk olikos metrų storio siena. Kiekvieno tų dviejų tunelių diametras numatomas 5½ metro.

Vienas svarbiausių, o gal net svarbiausias uždavinys pašalinti persisunkiantį iš viršaus ir iš šonų vandenį, kadangi tunelis bus įlinkęs vidury. Tam tikslui manoma iškasti specialę vandens evakuacijos galeriją, išeinančią Prancūzijos pusėje, iš kur vanduo būtų pompuojamas lauk. Kasant tunelį, galima kasdien iškasti po 150 metrų, taigi tunelio kėsimas užsitęstų keturius su puse metų ir kainotų apie tris milijardus frankų.

Tunelio nauda.

Tiesioginė geležinkelio linija, jungianti dviejų didžiųjų Europos valstybių sostines, duotų galimybės persikelti iš Paryžiaus į Londoną per keturias valandas. Per tunelį kasdien pereitų apie 120 traukinių, kurių kiekvienas pervežtų po 1000 tonų prekių. Pats susisiekimas būtų ne tik greitesnis, bet ir pigesnis. Dabar, važiuojant garlaiviu, reikia persesti du syk, o prekes perkrovinti net po tris kartus. Reikia laukti milžiniško anglų eksporto, o prancūzų tranzito padidėjimo, nes tada galima bus vežti prekes tiesiai iš pramonės centrų. Ypač dėl to išsiplėstų tokie anglų uostai, kaip Liverpulis ir Southamptonas.

Visi tie argumentai rodo, kad tunelio projektas nėra utopija ir, kad, gal būt, dar mums teks juo važinėti. J. Dik.

Margučiai.

Margučiai šypsos, margučiai juokias,
Margučiai žydi Velykų rožėms.
Vasaris jaunas su saule tuokias.
Margučiai šypsos, margučiai juokias.
Velykų dieną pasnykai nyksta,
O kai pranyksta, paslaptis vožia...
Nors dar ir sninga ir šiaurys pyksta,
Margučiai šypsos, margučiai juokias...

Juozas Tysliava.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

I Latvija. Latvijos valdžios kviečiami, išvažiavo į Rygą š. m. kovo mėn. 21 d. Lietuvos kariuomenės spaudos atstovai: 1) Vyriausio Štabo spaudos dalies vedėjas ats. mjr. Laurinaitis, 2) „Mūsų Žinyno“ redaktorius mjr. Steponaitis, 3) „Kario“ redaktorius kpt. Balčiūnas ir 4) kavalerijos štabo viršininkas kpt. Kriaunaitis.

Mūsų spaudos delegaciją kelionėi lydėjo Latvijos karo ataše plk. Indans. Minėti spaudos atstovai bus Rygoj 3-4 dienas, susipažins su latvių kariuomenės spaudos darbu ir sudarys tampresnius ryšius su jų spaudos įstaigomis ir asmenimis. Pati kelionė ir jos reikalas bus aprašyta plačiau kituose „Kario“ numeruose.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas. Šiaurės Lietuvai šelpti aukos. Šiaurės Lietuvai šelpti fondan pulko karininkai savo nutarimu paaukavo iš skolinamosios taupamosios kasos 486 lt. 95 ct. ir pasižadėjo per 6 mėnesius tam tikslui mokėti iš gaunamos algos po 1%. Atėjus pavasariui numatoma padaryti raitųjų sporto šventė, kurios pelnas bus taip pat skiriamas Šiaurės Liet. šelpti.

Pulko karininkų (kartu ir Alytaus įgulos) šeimų moterių ratelis taip pat paaukavo 300 litų minėtoms sritims šelpti.

Be to, ir ulonai gausiai aukavo, pav. 1 eskadronas — 4/ lit, 65 ct, 2 esk. — 30 lit. 15 ct., 3 esk. — 40 lit. 90 ct., 4 esk. — 57 lit. 90 ct., mok. k-da — 12 lit. 90 ct., kulk. esk. — 36 lit. 30 ct., ūkio esk. — 12 lit. ir ryšių k da 12 lit. 35 ct. *Krapštuolis.*

4 p. L. K. Mindaugo pulkas. Kovo m. 17 d. mus aplankė Karių Teatras, visuomet mūs labai laukiamas malonus svečias. Jis visą pulką iš pašaknų sujudino. Ne vien tik kariai laukia Karių Teatro, bet laukia ir karių šeimos, nes vedusieji karininkai ir puskarninkiai atsiveda savo žmonas, net ir didesnius vaikus. Šį kartą mums gražiai suvaidino simbolišką veikalėlį „Auštanti aušrelė“ ir komediją „Jaunikis“. Prieš vaidinimą pulko švietimo vadovas, kapelionas kun. Jurkus, apibūdino veikalėlio „Auštanti aušrelė“ simboliškąją reikšmę. Veikalas kariams suteikė gilaus įspūdžio. Komedija „Jaunikis“ visus gerokai prijuokino. Kariai labai dėkingi pulk. Braziulevičiui ir visai trupei, ir pakilusiu ūpu su orkestru ir dainomis nužygiavo į kareivines. *Virš. J. Gribauskas.*

Pionierių bataliono mokomos k-dos išleistuvės. Š. m. kovo mėnesio 16 dieną baigusiems pionierių puskarininkų kursą buvo iškilmingos išleistuvės. Išleistuvėse dalyvavo bataliono vadas ir kiti karininkai.

Pirmuoju baigė kursą eilinis Liutinskas Julius, antruoju eilinis Rimkus Jonas. Abudu už gerą mokėjimą ir pasidarbavimą b-no vadas pakėlė į aukštesnį laipsnį. Pionierių b-no švietimo vadovas už tą patį dalyką apdovanojo gan brangiomis dovanomis.

Jaun. pusk. *Jakubauskas.*

Šančių įgula. Vinco Kudirkos liaudies universitete kas sekmadienis bei šventadienis yra ruošiamos gana įdomios ir naudingos paskaitos, kur galima vi-

siems laisvai jeiti. Tokių įdomių paskaitų skaičiuje kovo m. 17 d. buvo prof. M. Biržiškos paskaita: „Pirmieji lietuvių tautos žadintojai“, kurioje labai gražiai gerb. prelegentas nušvietė literatūros istorijos šviesoje mūsų tautos žadintojus, pažymėdamas jų nudirbtus didelius tautiškus darbus, nušviesdamas mūsų tų veikėjų karštus troškimus ir pasiryžimus dirbant tautišką darbą sunkiose aplinkybėse.

Šioje paskaitoje įdomus tas reiškinys, kad kareivių buvo didesnė pusė, negu visų kitų. Dauguma kareivių 2 p. p., ir mažiau kitų dalių.

Reikia pastebėti, kad keletas kareivių pavėlavo ateiti laiku į paskaitą ir tuo trukdė kalbėtoju. Reiktų pasistengti laiku ateiti.

Kariams, Šančių įguloj gyvenantiems, dar daugiau reiktų susidomėti šiomis paskaitomis ir gausingiau jas lankyti, nes iš jų galim gauti daug ir įdomių žinių iš daugelio mokslo šakų. *Putinelis.*

Naujoviška 7 pėst. pulko virtuvė.

Lietuvos kariuomenės kūrimas Amerikoje.

Labai daug gerų lietuvių, tėvynės mylėtojų, rusu priešpaudos laikais, gyvybės pavojaus verčiami, bėgo iš Lietuvos į Ameriką. 1893—1905 m. laikotarpy Amerikoje atsidūrė kuone veikliausieji Lietuvos sūnūs, žymiai pasidarbavę, kad ir slaptai, savo tėvynės nepriklausomybės idėją skleisdami.

Regėti Lietuvą laisvą, nepriklausomą buvo gražios jų svajonės. Jie ir čia Amerikoje dirbo, krutėjo tėvynės Lietuvos naudai. Kad geriau realizuotų tas svajones, jie 1894 metais ėmė kurti Amerikoje Lietuvos kariuomenę. Kol kas trūksta žinių, kaip gausinga ta kariuomenė buvo ir kokie jos buvo uždaviniai, bet yra Amerikos laikraščiuose užsilikusių kiek tikresnių žinių apie pirmuosius kariuomenės steigimo darbus, apie muštą ir t. t.

1894 metų laikraštyje, vad.: „Vienybė Lietuvininkų“ 12 nr. pusl. 146 ir 147 yra įdėtas straipsnis: „Mokinimas Lietuviszkos Kariuomenės“. To str. dvylikoj paragrafų išdėstytas „lietuviško kareivio mokymas“. Pirmuos 4-ius

paragr. nurodyta, kaip reikia stoti į eilę, lygiuotis. Dabartinė komanda „lygiuok“, ten vartota „lygytis“. Komanda: „ramiai“ tada buvo — „nurimk“. Komanda: „dešinėn, kairėn, aplink“ tada buvo: „kairėn — grįžk, aplink — grįžk“.

Gretų dvejinimas smulkiau aprašytas. Dvejinimo komandos buvo tokios: „Eilion dvailyt“.

Pabaigoje straipsnio aprašyta kareivių paskirstymas: „vardai kariuomeniszkų skyrių ir jų viršininkų“.

10 kareivių vadino dešimtimi, o jų viršininkas „dešimtininkas“; 100 kareivių — šimtinė, viršininkas — „šimtininkas“. Ketvertas dešimčių sudarė „ratą“, ketvertas ratų — „batalioną“, ketvertas batalionų — „pulką“, ketvertas pulkų — „diviziją“, ketvertas divizijų — „korpusą“, arba „stuką“. Stukai vadinosi 1, 2, 3, 4 ir t. t.

Viršininkai, turintieji savo žinioje mažiau, kaip 40 kareivių, vadinosi „kovais“. Turintis keletą kovų savo žinioje, vadinosi aficieris. Jie buvo jaunesnieji ir vyresnieji. Aficierių viršininkas buvo „majoras“. Majorų viršininkai — pulkininkai; pulkininkų viršininkai — „jenerolai“, arba „vadai“.

Senesnieji Amerikos lietuviai pasakoja, kad buvę sudaryti Amerikoje net keli Lietuvos kariuomenės pulkai.

Laikui bėgant tie pulkai išsiformavo. Dabar beliko tik mažas „lietuviškos kariuomenės“ steigimo pėdsakas, būtent, užsiliko kai kurios Amerikos lietuvių draugijos su kariška uniforma, su ginklais, kardais ir t. t. Pavyzdžiu gali būti Sv. Jurgio Kareivių Draugija Baltimorėje. Tos draugijos narių atvaizdas, su visa uniforma, yra tilpęs neseniai išėjusioje knygoje: „Amerika ir Amerikos lietuviai“.

Per didįjį karą Amerikos lietuviai taip pat buvo subrūzdę organizuoti „lietuvišką kariuomenę“, regis, buvo suorganizuotos kelios dalys su vadais, „jenerolais“ ir t. t., bet Lietuvos jie nepasiekė.

Akiras-Biržys.

„Gražioji turkaitė“.

Labai dažnai į geriausias Naujorko, Paryžiaus, Londono, Monte Carlo ir kitų miestų viešbučius bei restoranus apsilankydavo graži juodais plaukais, labai ištaigingai pasipuošusi mergina. Tikros jos kilmės vietos niekas nežinojo. Spėliojo, kad ji turkaitė iš Konstantinopolio. Vadino ji save Paryžiuje panele Mezie, Londone ir Madride ponija Hesketh, Romoje rekomendavosi panelės Davidovitz pavarde. Naujorkoje ji buvo ponija Despnie, o Vašingtone baronienė de Beleriele. Tačiau visur ją žinojo „gražios turkaitės“ vardu. Jos graži ir patraukianti išvaizda bei prigimtis visur praskindavo jai kelią. Žymiųjų vyrų ir diplomatų žmonos, kurios dažniausiai sudarydavo tik tarpusavio draugavimo ratelį, ieškodavo progos su ja susipažinti. Kur tik ji pasirodydavo, visų vyrų dėmesys tuoj į ją nukrypdavo, ir kiekvienas stengėsi bet kuo atkreipti į save jos akį, kad susilauktų šypsenos. Tuo pasinaudodama ji tarsi karaliavo įvairiose salėse bei bankietuose, sukeldama vyruose aistringų jausmų. Jos grakštus kūno sudėjimas, laki fantazija ir gyva kalba, visur suteikdavo jai progos užmegsti kalbas su bet

kuriais asmenimis. Bet kai jos pasikalbėjimai su kariškais arba diplomatais galėjo sukelti kai kokio įtarimo, ji dingdavo. Buvo kalbama, kad ji, būdama septiniolikos metų, ištekėjo už prancūzo Povilo Stereto, kuris didžiojo karo pradžioje su ja išsiskyrė, dėl jos tarsi giminytės su vokiečiais. Kalbėta daug... tačiau niekas neįspėjo, kad ši turkaitė, pasinaudodama savo gražia prigimtimi, rinkdavo iš asistuojančių ją vyrų kariškas paslaptis ir išgaudavo karo veiksmų planus.

1917 m. Madride, Ispanijos sostinėj, anglų žvalgybos „Intelligence Service“ agentai susidomėjo vieno neutralės valstybės diplomato, palaikančio ryšius su Vokietija, kasdieniu lankimusi pas šitą turkaitę, dabar pasidariusią ponija Davidovitz Hesketh. Jie būtinai pasiryžo ištirti, iš kur ta prabangoj skęstanti mergina semia savų pajamų. Agentų laimei, kartą Madride pasisekė nugirsti šios „turkaitės“ pasikalbėjimą su vienu elegantišku vyriškiu, kurio ryšiai su vokiečių žvalgyba jiems buvo jau žinomi. Imta kiekvieną jos žingsnį atidžiai sekti. Tai patyrusi ponija Davidovitz greit dingo. Ir tik po ilgo laiko „Intelligence Service“ agentai ją vėl surado Naujorkoje, nors savo išorinę išvaizdą, o kartu ir pavardę, ji buvo pakeitusi. Nuolatinio sekimo dėka sužinota, kad ši turkaitė turi išnuomavusi didžiausiame Vašingtono banke seifą. Anglų agentai pasirūpino sueiti į kontaktą su amerikiečių „detektyvais“ ir šis jos seifas buvo patikrintas. Jame rasti didelės vertės kariškų paslapčių dokumentai bei įvairūs laišakai.

Gražioji turkaitė buvo suimta. Tardymo metu ji neišdavė nė vienos savo paslapties. Veltui stengėsi amerikiečių teisėjai ir „detektyvai“ gauti iš jos bet kokių žinių. Iečiančių jos ryšius su vokiečių žvalgyba, ji tylėjo it akmuo.

Vieną rytą ją rado negyva kalėjimo kameroje. Atgaivinti nepavyko. Taip ir nusinešė ši „gražioji turkaitė“ visas savo paslaptis į kapus.

V. Sk-tas.

Garbė ir dovanos.

Per karą prieš palapinę, kur buvo garsus generolas Skobelevas, krito priešo artilerijos sviedinys. Netoli stovįs sargybinis kareivis nenusiminė, bet pribėgęs pagriebė rūkstantį sviedinį ir įmetė upėn. Visa tai regėjęs gen. Skobelevas priėjo prie kareivio ir paklausė:

— Ar žinai, ką tu dabar padarei?

— Taip, pone generole!

— Tu išgelbėjai mano gyvybę!

— Ne! Aš išpildžiau savo pareigą.

— Už tokį darbą aš noriu tave tinkamai apdovano-
noti. Pasirink pats ką norėtum, ar 100 rublių, ar sidabro kryžių?

Kareivio būta žyduko. Pagalvojęs paklausė:

— Pone generole, o kiek tas kryžius kainuoja?

— Nors ten sidabro yra tik už kokius 5 rub., bet juk garbė tam, kuris jį nešioja.

— Tai geriau, pone generole, duokit kryžių ir 95 rub.—
nutarė žydukas.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. **Skelbimai:** petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

Šio nr. išspausdinta 2.400 egz.

Nusirenk ir tiek.

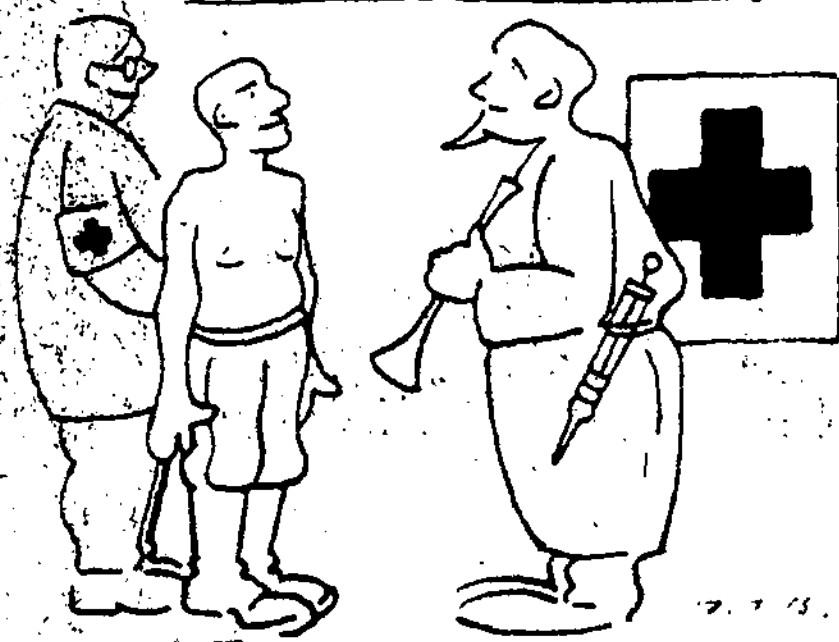
Pas pulko gydytoja i ambulatorija ateina kareivis.

— Nusirenk! — susunka gydytojas.

— Atleiskite, pone daktare...

— Be jokių atsiprašymų. Nusirenk!

Kareivis nusivelka; gydytojas apžiūri jį pabarškina, paklauso, bet jokios ligos neranda.

— Tai jau vėl, gyvate, simulantas! — piktai pastebi daktaras felčerui.

„Simuliantas“ atsako:

— Aš esu bataliono vado pasiuntinys... Aš atėjau pakviesti poną daktarą pusryčiams.

Užkimšta.

Gusaras Mentymas ateina pas pulko gydytoją ir guodžiasi ausų skaudėjimu. Gydytojas paėmė ausų veidrodį ir žiūri į Mentymo ausį. Pagaliau Mentymas jį pertraukia:

— Nieko nepamatysite, pone daktare, vakar felčeris užkimšo man antrąją ausį su vata.

„Patarimai...“

Niekada nereikia bučiuoti žyduke, geriau lietuvaite. Jei bučiuosi lietuvaite, ji susuks: „Jėzus, Marija, Juozapai šventas!“ o iš tų trijų vis tiek niekas neateis. Bet jei griebsi bučiuoti žyduke, ji susuks „mama!“ ir toji vis tik gali ateit...

Be rūpesčio.

Eilinis Pranckūnelis piršo viršilai Lukštaraupii panele. Visai padoria mergelę, tik visa bėda, kad kairioji koja 13 centimetrų trumpesnė už dešiniąją.

Viršila kiek užsigavo.

— Nebūk kvailas, kur aš dėsiu slubą žmoną, ar nėra jau man geresnės?!

— Ponas viršila, tegul būna ir tamstos feisybė. Sakysime, tamsta vesi žmoną su abiem sveikom kojom. Eina ji skersai Laisvės alėjos, paslysta, ir autobusas nūtriuškina jai vieną koją. Ir kaip tai visa gali nutikti! Jūsų žmona ligoninėje, daro vieną operaciją, kitą ir koją sutrumpina. Prie to dar turite susirūpinimo, išgąscio, išlaidų išlaidos; o čia turėtum gatavą, be rūpesčio.

Su principais.

Grandinis Barštėda, susitikęs per Velykas viršilą, kviečia užeit su juo išmest po stikliuką.

Viršila jam atkerta:

— Pirmą, aš esu blaivininkas, antra — iš savo valdinių aš nieko neimu, trečia — dabar degtinė niekam tikusi ir ketvirta — duokš pusbonki.

Pamilo šyvi.

Mano Petras buvo geras arklių mėgejas; bet su mano šyviu nė vieną kartą nepasikalbėdavo. Taigi aš jam sakau:

— Petrai, tu būtinai su šyviu pasikalbėk, paguosk jį, jis kiekvieną žodelį supranta.

Kitą dieną, eidamas pro tvartą, girdžiu kažkas balsu kalba apie kon-

kės likvidavimą. Prie tvarto žiūriu, mano Petras, atsistojęs prieš šyvi ir beskaitęs dienraštį.

— Ką tu prasimanei?

— Aš, pone leitenante, šyviui laikraštį skaitau...

Penki belaisviai.

Du žemaičiai kartą buvo žvalgyboje fronte ir nejučiomis pasimetė vienas nuo antro.

— Juozai, kur tu dingai? — šaukia vienas.

— Žmoguti, tu mano, aš pagavau penkis lenkus!

— Na, tai gabenk juos čia. Kad jie ir manęs nepaleidžia.

VELYKOS! VELYKOS! VELYKOS!...

